Nr. 119. Tallinnas, reedel 28. mail (10. juunil) 1910. 5. aastakäik.

Wirulane

Ilmub igal argipäewal.

Toimetus on:
Tallinnas, Wiru uul. nr. 12.

Toimetuse adress:
„Wirulase" toimetusele Tallinnas.
Wene keeles: Въ ред. газ. „Вирулане"
Ревель, Вирская
Toimetaja kõnetunnid kella 12—1 p. l.
Telefon nr. [illegible]

Adressi muutmise eest 10 kop.

Tellimisehind:

aastas	6	kop.	5	[illegible]
11 kuu peal	5	10	4	[illegible]
10	[illegible]	35	4	[illegible]
9	4	70	3	[illegible]
8	4	20	3	[illegible]
7	[illegible]	75	3	10
6	[illegible]	20	2	70
5	2	75	2	30
4	2	20	1	85
3	[illegible]	65	1	40
2	1	20	1	—
1	[illegible]	60	—	50

Tellida wõib ainult kuu esimesest päewast peale.

Üksik number maksab 3 kop.

Miljukowi kõne Soome küsimuse üle.

1903 aastal kirjutas Dragomirow, et ta selle üle kurwastab, et meie kerge südamega korraga mitut jänest taga ajame. Aga jäneseid on meil mitu: Soomemaa, Poolamaa, Tagakaukasia, Türgimaa, Persia, India ja Mandshuria. Meie jõuame nüüd selle punkti juurde, kus meie enne Japani sõja algust seisime, mil mõtteta ettewõte Jalu jõel walmines. Mis jänestesse puutub, siis ole neid praegu sugugi wähem, kui siis. Weel hiljuti wõidi siin uskumata seaduseprojekt läbi, mis kirgisidelt maad ära wõtab. Weel hiljuti haawasime meie muhamedlasi nende usuliste tunnete alusel ilma ühegi põhjuseta. Weel hiljuti kuulutasime meie poolakatele sõda, nagu riigile lahkuwale elemendile. Juutidel algab nüüd nähtawaste aeg, mis Nanteise edikti meelde tuletab. Ja 9. nowembri seadus? Kas ei hakka ta seda wilja kandma, mida meie ette kuulutasime? Kas ei näita Moskwa kaupmeheseisus selle hädaohu peale, mida külast wäljaaetud koduta proletariat sünnitab? Ja meie rahwuswaheline seisukord, mis isegi Iswolskit ministrite nõukogus sundis awaldama, et lihtne ettewaatus sundima peaks, neid abinõusid mitte tarwitada, mis Soomemaa kohta soowitatakse.

Ministritenõukogu esimehel on õigus: Wenemaa ei ole rahul, sest et ta neid riigimehi ja nende politikat kannatama peab. Aga mina pean juurde lisama, et see rahulolematus sedamööda kaswab, kudas kannatus wäheneb.

Teie seaduseeelnõu, herrad, ei ole seadusline, ta ei ole elust wälja kaswanud, on riigile hädaohtlik ja riigi täidesaatmata. Bobrikow — see on selle seaduseeelnõuga wõrreldes ettewaatlikkus ja mõistlikkus ise. Plehwe ja Bobrikow kõnelewad oma kirjawahetuses alati, et tarwis on järjekindel ja ettewaatlik olla. Nemad tarwitasiwad enne ikka pehmemaid abinõusid, aga missuguseid tagajärgesid tõi Bobrikowi rõhumisesüstem? Wägiwald sünnitab wastupanekut, aga wastupanek juurendab omaltpoolt jällegi rõhumist. Nõnda on see igalpool — nõiutud ring. Soomemaal omandas see ainult iseäralise kuju — tagasihoitud protesti ja solidarse passiwlise wastupaneku kuju. Juba 1900. aastal tundis Bobrikow enese abita olekut ja nõudis Soomemaal waljema walwusekorra wäljakuulutamist. Walitsewad ringkonnad, Plehwega eesotsas, nõudsiwad ikka weel ettewaatust, et mitte rahwa seas käärimist juurendada."

1903. aasta januarikuul andis ka Plehwe järele. „Ilma rõhumiseabinõudeta ei saa käärimist lõpetada. Lahtisaanud soldatid ja waimulikud, kogukonnad, linnad, koolõpetajad, arstid, üliõpilased, eraseltsid, awalikud koosolekud, kool, ülikool, teater, post — kõik on propagandat tegema hakkanud, kõigil puudub usaldus. Mäss on omale abinõusid, organisatsioni ja osawust muutnud mureiseda." Märtsikuu lõpul 1903. aastal saab Bobrikow sihile: talle antakse iseäralised wolitused. Aasta pärast, 1904. aasta webruarikuul, loeme meie jälle:

„Aastate jooksul on mässu oma juured niiwõrd sügawale juutnud ajada, et kindralkuberneri harilikku wõimu tema rahuldamiseks wähe on." Ja uueste soowitatakse Bobrikowile rahulikku abinõusid, aga Bobrikow wastab: „Nahu kõlbmata järelandmiste läbi osta käib üle minu wõimuse." Selles ajast saadik muutub seisukord Wene wõimule järk-järgult halwemaks. Missugune tühjus nüüd kindralkuberneri ja tema kantselei ümber walitseb, seda wõib kindral Sein tunnistada.

Ministritenõukogu praktika on nüüd niisuguse seisukorra loonud, mille juures ministritenõukogus isegi küsimust harutatakse, kas wõib Soomemaa härgi karjamaale. Ministritenõukogu, kes kohalise elu konstitutsionlisi tingimisi ei tunne, on juba mitut ekslist abinõud tarwitanud, mida ta ise tagasi pidi wõtma. Teie kõik tunnete anekdoti sellest, kudas nüüd Soome senatorisi walitakse, kudas inimest otsitakse, kes, kui ta ka alamohwitser oleks, Soomemaal sündinud on. Teda kutsutakse telegrafi teel wälja, aga tema wastab: „Ei, mul on wäga hea koht; aga mul on wend, sellel kõrgemat palka tarwis on, kutsuge teda." Ja wennale saadetakse telegramm ning nimetatakse ta senatoriks. Kujutage enesele ette senati koosolekut, mille suurem osa sellest aru ei saa, mis seal sünnib, sest et ta kohalikku keelt sugugi ei oska wõi wäga wähe oskab. Ka Soomemaa kubernerid hakkawad juba lohtadeit lahkuma ja nende asemele tipuwad Wene õnnekütid.

Ma peaksin paremaks, et see seaduseeelnõu wähemalt riigiwolikogust mööda läheks. Kuid 14. märtsi manifest on aga otsustanud ja see seadus jääb kolmanda wolikogu südametunnistuse peale.

See oli tugew löök rahwaasemikkude kogule, sest et see, mida teie korda tahate saata, Poolamaa jagamisega ühesugune on. Seda, mida meile ette pandakse korda saata, ei wõi isegi Bosnia ja Transwaali annekteerimisega wõrrelda. Teie teate, et nii Bosniale kui ka Transwaalile konstitutsion anti, mille läbi Transwaal wihastest waenlastest paremaks sõbraks sai. Meil aga wõetakse konstitutsion ära ja tehtakse sõbrad waenlasteks.

Kolmas riigiwolikogu ei ole mitte Wene rahwas ja soomlased teawad, et Wene rahwa seas nende timukaid ei ole. Ja tuleb kord aeg, millal meie need ideed, mida teie nüüd ära lõhute, uueste kokku lõidame, ja nad kindlamaks teeme kui kunagi enne. Kord peame meie uueste selle tee peale astuma ja seda lõpetama, mida meie 1904 ja 1905 aastal algasime ja mida teie nüüd häwitate.

Meie aga, mitte teie, wiime Wene riikluse mõtte läbi sellest lumpainajaliste tujude chaosest ja Belowezhi pabrikust, kuhu teie ära olete eksinud. Meie peastame Wene riigi ühtluse kodanikusõjast, rahwuswahelisest kisklemisest ja häwinemisest, millesse teie teda heidate. Kuna see sünnib, seda meie ei tea — ajaloo tujusid ei tunne keegi. Aga see sünnib, ja keegi muu kui teie ei kirenda seda paratamata sündmust.

(Lõpp.)

Weiste punakuse haigus.

Loomaarst K. Körner.

Weiste punakuse haigust tunneb pea iga tegelik karjapidaja. Arwatakse, et ta just suur wiga ei olegi, aga et loom söömise maha jätab ja kõhnaks jääb, siis otsitakse abi, muidugi seda mitte loomaarstilt, waid külaarsti, targa ehk nõia juurest. Tagu arstimisi ja kudas on, aga enne haiguseks [illegible]. Selle haiguse all kannatawad ainult weised. (Teda ei pea mitte hobuste „werekuse haigusega" ära wahetama.)

Kõige silmapaistwam tundemärk punakuse haiguse juures on see, et looma kusi punaseks, werewärwiliseks muutub. Nagu ütlesin, kaob loomal söömise isu ja ta jääb kõhnaks. Ueleüldse on loom nõrk, awaldab tihti [illegible] ja ülesõudes [illegible]. Niiwõrd awaldab ennast see tuntud wäike wiga, mis siis, kui seda külanaabrite juures järele rohitsema hakatakse, looma siit itsnast [illegible] sunnib. Ta loom juba surewusel, oh — siis ei atta enam muu nõu, kui õige loomaarstile häda kaebama minna. Mis wõib nüüd loomaarst siin enam aidata, kui asi juba wiimase weerandi peal ja wale arstimisega kogunt hukka aetud on. Sarnasel korral on lõpp üsna harilik: loom saab otsa ja arst kokta ütelda: ta on rumal, ei tea midagi! Niisugune ütelus ei kõla mitte üksi punasekuse haiguse korral arsille järele, waid enamaste iga kord niisugusel juhtumisel. Nüüd läheme aga oma juurde tagasi.

Surewuse protsent ei ole punakuse haiguse juures mitte liiga suur, kahjuks ei ole ta aga weel kindlaks tehtud. Uhed leidsiwad oma tähelepanekute ja katsete järele et see 12% on, teised 20% wõi weel enam, aga kolmandad arwawad, et surewus ainult 5 protsenti on. Nääzime nüüd punakuse haiguse sünnitajast. Tõendati ühte ja teist, wiimaks tuldi kindlale arwamisele, et see üks taim on, mis karjas ja heinamaal kaswab. Selles arwamises oldi kuni 1893. aastani. Siis astus teadus sammu edasi. Kes selle suu saimede pealt ära wõttis, oli prof. Smith. Ta leidis aastal 1893 Amerikas üht wäikse eluka, nõndenimetatud wereparasidi — Pyrosoma bigeminum — üles ja seda hakati nüüd punakuse sünnitajaks pidama. Leidus jäi leiduseks, nagu see harilikult ikka on. Alles kümme aastat hiljem, wõisiwad Saksamaal neli professori asja uueste uurimise alla ja aastal 1903 tegiwad nad kindlaks, et punasekuse sünnitaja eelnimetatud wereparasit on. Punakuse haigust on lahti leida; kohati terwes Europas, siis weel teistes mandes, nagu Amerikas, kus ta sünnitajast üles leiti, ehk ta seal küll wähe teist moodi ja teise nime all on. Kui wana punakuse haigus on, näeme sellest, et teda juba wanad greeklased ja roomlased tundsiwad — Nagu nimetasin, on seda haigust kohati leida. Näit. tuntakse kaksitt, waheist mõnikümmend wersta kaugelt, üks terwe loom karja, sest et oma karja hulgas kõik loomad kas punast kusewad ehk kusnud on. Mõne päewa pärast hakkab loom ka uues kohas punast kusema, ehk küll seal, kust ta tõime, kari terwe oli. Seda wõime sellega seletada, et see parasit niisugune iaks on, kes mitte igal pool elada ei taha, waid ainult kohati elutseb ehk õigemini ütelda, elutsema peab. Sellest siis tulebki, et see haigus ainult kohati tuntud on. Sellepärast on kohtasid olemas, kus seda haigust karta ei ole.

Nimetasin, et see wereparasit kohati elutsema peab. See tuleb sellest, et tema mitte otse karjamaal ei ela, waid ühe teise wähe suurema loomakese küljes elab. See loomake on tuntud puuk ja selle tõuk. Need kannawad punakuse haiguse idusid loomade külge. Sellepärast, kus puukisid leidub, seal leidub ka punakuse haigust. Nüüd oleks huwitaw wähe nende loomakeste — puukide — eluwiisi tundma õppida.

Puuk, ladinakeelse nimega ixodes reduvis, on wäike loomake, keda wist küll igaüks näinud on. Noores põlwes on ta pruunikas, täissöönuna wähe suurem; täiskaswades aga suure erneteru suurune ja wesihall. Kewade elawalt tulewad nad wälja, heidawad endid kas tõukude ehk noorte täide näol loomade peale, porwad peasikesidik naha sisse ja imewad seal oma toiduseks werd. Werega kokkupuutudes saawad aga ülemalnimetatud wereparasiid täide külgest werese ning alustawad seal tegewust. Puuk aga tweb ennast täis, laseb wiimaks looma küljest lahti ning hakkab oma järeltulewa soo eest muretsema. Ta muneb nädalas umbes 100—10000 muna, kust kolme nädala pärast tõugud, tõukudest rööwikud ja neist teatud ajajärgul jällegi uued täid sünniwad. Sügisel on neid weel leida, aga talwe tulekul peidawad nad endid ära. Talwe külm ei tee neile ega wereparasiitidele nähtawaste midagi. Teisel kewadel on nad jällegi platsis, pealegi on nad siis wäga näljased, nii et seda haigust sel ajal ka kõige rohkem ette tuleb. Puuk elatseb karjamaal ja metsas, iseäranis aga wesistel ja wõsaga ära kaswanud karjamaal. Iseäranis palju on neid haawa wõsu peal leida. Tihti leiame puuki tõukusid terwete hanikuna rohulatwades kiikumas. Saksamaal on puukisid wahel mõnes kohas niipalju leida, et lapsed neid toopide wiisi korjawad. Sellega on puuk punakuse haiguses wahemehena tööslane. Wereparasiidid hakkawad werese peasedes kohe sigineme ja tööle. Nad surmawad hulgana punaseid wereliblesid ära, mis siis organismusest kusega wälja heidetakse; neid on aga niipalju, et nad kuse oma wärwi järele punaseks muudawad.

Kui nüüd loomad alati niisugusel parasidirikkal karjamaal käiwad, siis peaks küll arwama, et nad alalise parasitide mõju all kord otsa peawad saama, mida aga tõeste mitte igakord ei sünni. Wiimaks ei hakka haigus enam loomade külge. Loomad saawad selle haiguse wastu wiimaks wastupidawaks, sest et punased wereliblid alatise wõitluse läbi parasitidega wiimaks nii tugewaks lähewad, et nad neid enam ei karda ja nende üle koguni wõitu saawad. Et wasikad oma wanematelt wastupidawuse pärimad, wõib woewalt uskuda, aga noored loomad omandawad wastupidawuse palju kergemini, kui wanad. Haiguse rohkiemiae eeseloheselt teel wõib woewalt waewa ära taluda, aga palju tulusam on haiguse eest hoidmine. Kus teada, et haiguse sünnitajad elukad karjamaad täidawad, see tähendab, kus loomad punast kusewad, seal on parem karjapidamist nii sisse seadida, et loomad ainult põllule peasewad, ehk laudas toidetud saawad.

Kui aga loomi karjamaal käia lasta tahetakse, siis peab wiimane tingimata haritud ja kuiw olema; igatahes ei tohi seal põõsaid, iseäranis haawa wõsu sallida. Punakuse wastu pannakse ka kutserõugeid. Selle tarwis wõetakse haigelt loomalt wärsket werd, pritsitakse kaitserõugeid pantawale loomale naha alla, wiimane jääb siis ka kerge punasekusemise, aga peale seda kindla wastupidawuse. On loom juba haige, siis ei atta need abinõud enam, waid peab rohtude abil haige seisukorda parandada katsuma, mis aga igakord enam õnnestada ei taha. Esiteks peab selle järele walwama, et kõht korras oleks, mida ka rohtude abil wäga hästi toimetada wõib. Haiguse enese wastu soowitatakse ühte ja teist rohtu. Soome loomaarstid soowitawad iseäranis Chinini, mida ka meil tarwitatakse, ja seda kõige rohkem 20 grm. kahes pulbris. Puukid peab loomade pealt ära korjatama ja ära häwitama. Kes aga just kindlaste tahab, et tema loomad terwed seisaksiwad, siis soowitan sellele soojalt, et ta karjamaa korras hoiaks.

„Põllutööleht."

Wäljamaalt.

Seisukord Egiptuses ja Roosewelti kõne.

Nagu teada, pidas Roosewelt tarwilikuks inglastele Egiptuse üle walitsemises õpetust anda, milles ta inglasi igasugusest „nõrkuse, kartuse ja sentimentalismuse" awaldamise eest hoiatas ja „kõwa walitsust" tingimata tarwilikuks pidas. Kes Inglismaa kolonisierimise ajalugu tunneb, sellele paistawad Roosewelti seletused õige „naljakad" olema.

Wanameelsete ajakiri „Daily Mail" on ülendatud Roosewelti kõnest. Inglismaa Egiptuse administratsioni „nõrkuse ja sentimentalismuse" süüdistuseks toodakse kohe Butros-pascha tapmine ette. See on wanameelsetel alati käepärast, et wabameelsetele etteheidet teha. Edasi nõuab „Daily Mail" kindral-konsuli Eldon Horsti, kes sakslikult Egiptuse üle walitseb, ametist lahtilaskmist.

Teine enam korralisem wanameelsete leht „Morning Post" leiab Roosewelti kõne tõenduseks „kõwa walitsust" — Austriast Bosnia ja Herzegowina ühenduseist näituse tuua.

Teine jagu Inglise ajakirjanduse esitajatest leidsiwad Roosewelti soowides midagi haawawat olema ja nad andsiwad õige wiisaka wastukaja.

Selle poolest awaldab „Daily News" ühe kirjelduse, milles ta muu seas ütleb: „Meie usume, et kõne kõige paremate soowidega on peetud, kuid endine riigipea peab ka teadma, et üksi headest tahtmistest midagi ei saa, waid sündmuse selgitustes peab ka olukorda tundma ka tundma." Kui oleks mõni teistsugune selgitus olemas, mis näituseks ehk ka Amerika Uhisriikidesse puutuks, siis, arwab „Daily News", oleks Roosewelt hoopis teistsuguse otsuse andnud. „Daily News" kirjutab: „Mr. Roosewelt oleks põlgtusega sarnase wahelesegamise peale waadanud, ja amerikalased, olgu mis parteist tahes, oleks wõera riigi koduste asjadesse segamise üle õige põlgawa otsuse andnud."

Edasi annab leht õige wiisakal toonil Roosewelti märku, et lähikesest Afrika jahil sõitmisest ei ole weel küllalt, et sealsete asjumaade politika üle otsustada.

Ulesanne, mis Egiptusega on seatud, — räägib radikalne leht lõpuks on: wäga raske otsustamiseks, aga Persia ja Türgimaa rewolutsion teeb seda weel raskemaks. Midagi ei ole imelikumat, kui see, et egiptlased ennast sama küpsed konstitutsioni korra jaoks tunnewad olema,

Mere wangid.

Kuus päewa weealuses paadis.

Major Driant'i kirjeldus. 41

Ometi läheb meil korda, ülikonna jagusid redeli juurde koguda.

Meie seisame poolest säärest saadik wees. Aga mis sellest wiga: meie oleme ju teele wabadusesse!

Onneks tunneme meie mõlemad terwet ülikonda hästi, sest kumbki on ju korra teisele mundrit selga pannud. Siiski kulub Iwonnecil palju wäsitawaid katseid, enne kui ta minule rüü täitsa ümber saab.

„Kui tornikaas juhtumisi weest wäljas oleks . . ." sõnas Iwonnec, kiiwrit kinnitades.

„See on wõimata, Iwonnec."

„Aga ei tea, ometi wõiks juhtuda . . . kas oskaksite küll luuki awada?"

Eitawa wastuse peale seletab ta, kudas neli kruwi lahti käänata, kudas niwid eest ära lükata tulewad.

Meil kulub terwe tund mundri selgapanemisega. Ma jään ärewuse sunnil haigeks, nii suur on minu igatsus walguse järele.

Päikesewalgust jälle näha!

„Rutta ometi, Iwonnec; sa ei saa ega saa walmis."

„Arge ettewaatamata olge, mu sõber; selleks ei ole sünnis aeg. Mõtelge, mis teie näha saate!"

Tinakingad tunduwad mul jalas nii kerged . . . endine jõuetus on täitsa kadunud, minu olek nii mõnus . . . meie wiibime ju ranna ligidal. Ma usun juba lööklisid torni wastu, usun häälesid kuulma. Kas telefon peaks tõeste waikima?

„Tee ruttu, mu sõber!"

„Ma tulen Teie järele," tähendas bretonlane; „ja pistan pea ülewal wee sisse; see teeb wähemalt puhtaks. Kui teu jalas korraldus peapeasemiseks!"

See on esimene naijatus tema suust.

Meie kumbki ei mõtle kolme surnukeha peale, mis ülewal wee sees mädanewad.

Wiimaks ometi saan ma walmis.

Ma ronin redeli peale ning pistan käe wee sisse. Wõlw, mis meid katab, paistis nüüd palju tumeram kui enne.

Leest paistab walge juga — see on juba tükk taewa kuma!

Ma sirutan käed selle ilmumuse poole, astun surnukehade peale, tõukan wastu lauda, wastu treppi, ma käin, libisen, lähen rõõmu sunnil meeletumaks, sest minu käed on sinakalt kumamas — kuu walgus paistab nende peale.

Kes suudab seda tundmust kirjeldada! Kudas saaksin seletada, et see walguse natuke minu meelest ilusam paistab, kui mingi muu asi!

Wiimaks jõuan ma torni. . .

Seal täidab mind kirjeldamata õnnetundmus!

Walgus, wikerkaari karwaline walgus, mille pehmust ükski pinsel kujutada ei jõua, tungib torni aknatest sisse. Meie oleme siis saladuslistest sügawustest, kus igawene öö walitseb, wälja jõudnud. Kuue päewase põrgus wiibimise järele näen ma jälle taewawalgust, mida ma juba waimus jumalaga jätnud.

Range rõõmujoowastus täidab minu meeli. Ma ei suuda mitte midagi teha, ja aiman nüüd, et ka ootamata õnn surmata wõib. Ma uskusin juba, et pean elust lahkuma, ja jõuan ometi Laatsaruse kombel eluwõimalusele tagasi. Ma tahaksin oma õnne terwele maailmale kuulutada. Aga õnn on nii suur, et ma jõuga ühtlasi ka hääle olen kaotanud.

Ma astun akna juurde, mis kõige heledamalt walgustatud ja püüan wälja waadata. Ma näen imelisi sambaid, wõlwisid, nagu hoonete waremeid.

Tõeste olen ma wana Karthago rusude paigale sattunud, sinna müüride wahele kinni jäänud.

Nüüd tean ma wähemalt, kus meie wiibime — Goletta ja Marsa lähedal, aurulaewade sõiduteel. Siin ei saa meie möödasõitjate eest warjule jääda, meie kruwi wingumine kutsub wõeraste tähelepanemist elule. Wahemere sügawustest oleme tõeste peasenud.

Wabastus on lähedale jõudnud.

Juba usun ma warjusid meie aknatest mööda libisewat. Muidugi — nii arwan ma — on need paadid, mis hukkaläinud laewa waatlewad, mis meie kruwidest mööda sõidawad. Seal on seltsimehed, kes imekspannes küsiwad, kudas meie masin käia wõib.

Wististe saadetakse warsti tuuker tööle. Ta koputab torni seinte peale, surub oma kiiwri wastu akent, mille taga minagi seisan. Tema mind ei näe, sest ma seisan pimedas aga mina saan teda nägema ja palawikuliselt wastu torniplaatisid peksma, et temale märki anda.

Aga kuna ma seda sõna juba kümnendat korda hõiskan, kõigub torni põrand järsku, aknast tulew walgus jääb sumedamaks, mina kukun wastu lauda ja wastu Jacques'i surnukeha, mille ma hoopis ära unustanud.

II. peatükk.

Walguse poole.

Weealune laew kõigub. — Pimedusesse tagasi. — Tuukri-mundris wangis. — Iwonneci pea haawatud. — Telefon kõneleb. — Ma ei suuda waadata. — Luukse awamine. — Esimene inimene. — Minestus.

Mis oli sündinud?

Missugune uus õnnetus tabas meid wabastuse silmapilgul?

Libellule hakkas korraga kiia ja sinna kõikuma!

Kruuwid, mis praegu weel õhus keerlesiwad, wajusiwad jälle wette.

Wingumine waikis ja sellega ühes lootus, peastjate tähelepanemist wõita.

Weealune laew oli ikka weel wiltu, aga wastu pidiselt.

Nüüd wajus laewapära sügawusesse, ning waateaken, mis waremalt merepõhja poole sihitud, muutus walgemaks kui teised.

Aga mis mind iseäranis wõerastama sundis, oli see, et wesi tornist silmnähtawalt wähenes. Pool keha ulatas juba weest wäja, mis nüüd ainult laua kõrgusel seisis.

Kuhu oli wesi woolanud? Kahtlemata masinaruumi.

Minu hirm kaswas. Kõigest jõust hüüdsin: „Iwonnec!"

Wastust ei tulnud.

Lühikeste waheaegade järele kordasin ma hüüet. Et paremat tagajärge.

Küll tegin ma endale etteheiteid, et olin õnnehool sõbra hoopis ära unustanud ja tema pärimiste peale liig wähe wastanud.

Ma püüdsin rahuline olla, püüdsin olukorda hinnata, peaseteed otsida?

Ma tundsin, et kui end meeleheitmise saagiks jätsin, siis kadus wiimane side, mis mind eluga ühendamas. Selle wastu tuli wõidelda.

Ei maksnud enam kahelda — laewa tagumine osa oli sügawamale wajunud. Ometi wiibisime meie kaunis wee pinna ligidal, pealegi Karthago ranna ääres — siis ei wõinud peasemine kaugele jääda.

Inimesed oliwad tõeste kruwide wingumist, imelikku, wõerastawat heli kuulnud, ja pidiwad meile appi tulema. Ma saan elada, ma tahtsin elada. . . Aga hingamine jäi mul raskeks, higipisaraid ilmus minu otsaesisele ja ma tundsin pealuu külges iseäralist pigistust.

(Järgneb.)

kui teised rahwad, kes Britania riigi distsipliini koolid läbi on käinud.

Kõige wähem kõlbab, lehe arwamise järele, „kõwa walitsus", waid on midagi teist tarwis üles leida, mis rahwa hinge ja püüetega kokkukõlas seisaks. Sarnane põhjusmõte wiidi toredaste Lõuna Afrikas läbi, kus ka „kõwa walitsus" oli, mis ainult wihawaenu ja korratusi sünnitas.

Hiinamaalt.

Wäljanäitus Nankinis ja rahutuste kartus.

„Times'i" kirjasaatja teatab Schanghaist, et Nankinis neil päewadel wäljanäitus awatakse, millest palju wõeramaalaste ärtid osa wõtawad. Et Nankinisse palju „mitte soowitawat elementi" kogub, siis on tõsiseid kokkupõrkamisi karta. Iseäranis rahutu olek paistwat Nankini lähedal prowintsides olema.

Seda tähele pannes, woolawad juba nüüd sõjawäed Nankinisse. „Times'i" kirjasaatja arwab, et siiski korratused weel tekkida wõiwad, mis wõeramaalaste wastu saawad juhitud.

Prantsusmaalt.

Üks osa Prantsusmaa parlamendi saadikutest saatsiwad riigiwolikogu liikmetele järgmise sisuliste protesti kirja:

„Riigiwolikogu liikmetele.

Meie, s. o. Prantsuse parlamendi liikmed, waatame kurwa meelega pealt, kudas Soome autonomia wastu sihitud eelnõu nii kiireste sammusid teeb.

Sellepärast julgeme Inglis, Saksa, Italia, Hollandi ja teiste parlamentide järele, Wenemaa ja Prantsusmaa lähendust silmas pidades, riigiwolikogu liikmete tähelepanemist selle põrutuse peale juhtida, mis sarnane politika Prantsusmaal wõiks tekitada.

Sellest ajast kui Aleksander I. Porwoos 1809 aastal Soomemaale konstitutsiooni andis, tõusis Soomemaa ilma riikide hulgas esimestesse ridadesse.

Tema kultura, tema rahwawalitsemise austamine, tema seaduseandline tarkus saiwad Wene Keisri troonile ehteks ja terwe ilmale imestamise asjadeks.

Kudas wõib wäikerahwa esimest wabaduse wannet ära unustada? Üleilmline südametunnistus awaldab selle wastu protesti ja kõigi kultura rahwaste mõtted ühinewad palwele allakirjutamiseks, millega Wene walitsuse poole Soome saja-aastalise õiguse kaitseks pöõratakse.

Wenemaa omandas headustest kõige kallima: Wenemaale on politiline wabadus antud. Ta ei wõiks ka teisele seda ära wõtta, mis ta ise wõitluste ja kannatuste läbi on saanud.

Nad on eelnõu kiire käigu pärast ärewil, sest sellega otsustatakse terwe rahwuse saatus, milles isegi Soome maapäewa arwamist arwesse ei wõetud.

Prantsuse parlamendi saadikud paluwad oma collegasid — riigiwolikogu liikmeid — seda küsimust sarnase tõsidusega tundma õppida, mida ta ära on teeninud: Soomemaa wõitku sajaastase kestwa töö läbi omale ilmariikide ajaloos koha.

50 senatori ja 100 parlamendi saadikut on sellele protestile alla kirjutanud.

Kodumaalt.

s. **Rõngust.** Heade ilmade tõttu edeneb põllutöö jõudsaste ja warsti jõutakse lõigega lõpule. Rukkis on hea ja õitseb juba. Ka ristikhein ja aasahein on ilus. Meie pool püüawad põllumehed hoolega edu poole, muretsewad enestele kõige paremaid põllutööriistasid ja masinaid. Kunstisõnnikuid tarwitatakse õige lakaliselt ning karjakaswatuses püütakse kõige jõuga paremaid piimalehmatõugusid muretseda.

Ka waimuharimises ei seisa meie nurk teistest taga, waid tükib mõnes asjas wahest ettegi. Kit on meil seltsielu kõrgemal järjel kui naabri kihelkondades, Sangastes, Nannus ja Nõos. Otepääga ei suuda aga meie siiski wõistelda, sest seal on ju kuulus „Runstalu", kuhu jõudusid suuremal hulgal kaugemalt kokku kogub.

s. **Hiiumaalt.** **Keinast.** Talude müümine. Möödaläinud aastal oli siin mõisnikkudel kibe talude müümine. Kohtade eest nõutakse kõrget hinda, kuid hindade peale waatamata on pea suurem jagu kohtasi ära ostetud. Wäljast poolt pole ühtegi ostjat ilmunud, enam jagu kohaostjaid on oma walla mehed.

— Kewadel rändas siit palju töölemineiaid wälja, iseäranis Soome. Nüüd on juba paljud Soomest tagasi tulnud, sest et seal tööd saada ei ole. Soowitaw oleks, et suguwennad mitte teistele peale ei tipuks ja töö hindasid liig alla ei kruwiks.

— Möödaläinud nädalal käis kohaline talurahwa asjade komissar; herra siin, Keinas, wallawalitsust rewiderimas. Asjad leitud kõik korras olewat, nõnda et rewidertja wallawalitsuse asjaajamise kohta oma täit rahulolemist on awaldanud.

— Omal ajal andis kohaline wallawolikogu ülemusele selle üle palwe sisse, et Hiiumaale iseäraline nekruti wõtmise jaoskond asutataks. Nagu nüüd ülemalt poolt kuulda, on wolikogu palwe tähelepanemist leidnud, nõnda et Hiiumaale tõeste iseäraline nekrutite wõtmise jaoskond awatakse. Kohaline komissari herra on seda ka rewiderimisel tõendanud. Sega on hiidlased suure sammu edasi jõudnud, sest kommisjoni koosolemised nekrutite wõtmise ajal peetakse siis ka Hiiumaal ära. Rahasummad, mida nooreb mehed iga aasta sügisel Haapsalus furnuls lööwad, jääwad nüüd taskusse.

1. **Paidest.** Keedu- ja majapidamise kursuse järelkaja. Paide Eesti Põllumeeste seltsi poolt toimepandud keedu- ja majapidamise kursus lõppes tüli ja riiuga, halba mälestust järele jättes. Mitmed kursistid nõudsiwad raha, mis nad kursusel õppimise eest maksiwad, tagasi. Oma nõudmist põhjendasiwad nad sellega, et kursuse juhatajanna oma ülesandega toime ei olewat saanud. Ka on kursuste kommisjon häälte enamusega otsustanud kursuste juhatajannale mutst lubatud palgast maksmata jätta, sellesama põhjuse peale toetades, mis kursistidki.

Kui palju siin ühel wõi teisel õigust on, seda on muidugi kõrwalseiswal isikul raske otsustada. Kui palju juhatajanna keetmist ja majapidamist praktikalisest küljest tunneb, seda teadwad wast muidugi kursistid kõige paremini ja pidiwad selles asjas juba esimestel kursuse päewadel selgusele jõudma.

See paistab aga wähe imelik olewat, mispärast kursistid, kui nad ära nägiwad, et kursuste juhatajanna oma ülesandega rahuloldawalt toime ei saa, siis kohe kas kursuste kommisjoni wõi põllumeeste seltsi eestseisuse poole ei pööranud, et need siis kursuse paremale järjele tõstmiseks tarwilisi sammusid astuda oleks wõinud. Tarwilisel korral oleks ju kursus ka poolelt jääda wõinud. Kursistid wõtsiwad kursusest aga wiimase silmapilguni osa — ja alles siis, kui kursus lõpetatud oli, tulwad nad oma nurinoga awalikult lagedale. Ja miks siis nii hilja?! Oli kursuste juhatajanna sellekohaste wäheste teadmistega, miks lasti teda siis asjata oma kui ka teiste aega raisata? Kas ei lange siin üks osa wastutamisest kursuste nurjaminekus (kui nad tõeste nurja on läinud, nagu mitmete kursistide sõnadest paistab) asjus just kursistide eneste peale?

Kursuste kommisjoni ja eestseisuse süüd seisab aga selles, et nad sarnast kursuse juhatajanat ei leidnud, kes oma ülesande rahuloldawalt täide saata oleks suutnud. Oiall tuli see muidugi sellest, et nii kursuste kommisjon kui ka eestseisus omas ülesandes alles wilumatad oliwad ja et kursuse toimepanemine liig lühikese aja jooksul täide saata tuli. Paari nädali jooksul kursus käima panna, juhatajanna leida — see käib siin wäikeses linnas tõeste üle jõu, ja ei wõi siis sugugi imestada, kui kõik nii ei ole, nagu see olema peaks.

Kuid olgu asi kudas tahes — õpetuseks on ta olnud. Ta on näidanud, et kui liig ettewalmistamatalt asja kallale asutakse — see siis nurja läheb. Kuid kui asi kord nurja läheb, ei pea see meid ometigi tagasi kohutama. Ainult ettewaatlikumaks peaks see meid tegema.

Wõib olla, et eitetulnud juhtumine, nii mõnegi kursusehimulise kahtlema paneb, et kas maksab sarnasel korral weel edespidistest kursustest osa wõtta. Sellele wõib ütelda, et ta kahtlemine wast ilmaaegne on. Loodame, et kommisjon ja eestseisus tulewikus rahuloldawalt oma ülesannetega kursuste asjus toime saawad. Selleks on aga tarwis, et juba nüüd aegsaste sügiseste kursuste toimepanemiseks tarwilisi sammusid astutaks. Jääb aga asi jälle liig hilja peale, siis on seda raske korralikult toime saata.

w. **Otepäält.** Pühapäewal 23. mail pidas Otepää karskuseselts „Edasi" Otepää Linnamäel oma 20 aastast kestwuse-pidu. Pidu esimeses pooles oli „Rahwa koosolek" kus kõnesid peeti ja seltsi tegewusest aru anti. Ajakirjanik A. Jürgenstein Tartust kõneles „Karskusemõtte kaswatamisest Eestis", üliõpilane Einbund „Alkoholist ja wäikerahwaste tulewikust" ja ajakirjanik K. Eisenschmidt „Karskuse mõjust". Seltsi esimees G. Wulff andis seltsi 20. aastasest kestwusest aru.

Pärastlõuna „Pidu õhtul" oli mitme ühendatud segakooride laul, mis hästi kõlasiwad. Ka O. Groisschmidti näitemäng „Elutöö palk" kanti wäga hästi ette ja leidis rahwa poolt kiitust. Keegi erakondlane ähwardanud aga mängu omas häälekorus maha laita, sest see ei olewat mitte „Menningi paine järele painutatud..."

Ilm oli ilus ja piduliisi kaunis rohkeste. Õhtul oli karskuse seltsi saalis lõbus pidusöök, kus seltsi, seltsi tegelasi jne. elada lasti ja õnnesoowi telegrammid ja kirjad ette loeti, mida seltside kui ka eraisikute poolt õige palju oli. — Ilus kewade tõotab Otepää põllumehele rohket saaki sügisel. Wihma on omajagu tulnud. Wiimased wilud ilmad tegiwad juba meele mõrudaks, aga sellele järgnew soojus laseb jällegi lootusel tõusta. Kui kewade mitte wara ei oleks tulnud, siis oleks siin paljudel loomatoidu puudus käes olnud.

Jõhwimaalt.

Nilast. Eesti Peetri-Pauli õigeusu koguduses oli pühap. 16. mail tähtjas mälestusepäew: koguduse hoolekandja nõukogu sai 10 aastat wanaks. Sel puhul peeti pärast lõunateenistust tänupalwet, lauldi nõukogu elawatele liikmetele „palju aastaid" ja siit ilmast lahkunud liikmetele „igawene mälestus."

Peetri-Pauli kog. nõukogu wõib rõemuga oma 10-a. tegewuse peale tagasi waadata: need aastad on täis õnnistuserikast enesesalgawat tööd; mitmed ta tööd, nagu kirikuparandused, raamatukogu, elektriwalgustus kirikus j. m. on jäädaw wäärtus ja mälestus järgnewale põlwele.

See sündis 1900 a. 14. mail, kui koguduse preestriks R. Poska oli, et kogudus oma keskelt 20 liikmelise hoolekandja nõukogu walis. Nõukogu esimeheks walitt Liiwi kubermangu walitsuse asjaajaja Aleksei Nõu, kirjatoimetajaks salmilaulja A. Rahe, kassahoidjaks kirikuwanem J. Jakobson, rewidentideks S. Kukk, A. Õun ja D. Kütt. Juba esimene aasta oli noorel nõukogul higirikka töö ja tegewuse aasta: Jumalakoda tahtis parandust, aga raha oli selleks koguni wähe. Nõukogu asus agaralt asja juurde: laenati isekeskis 280 r., ohwerdati omawahel ülejäänud summa ja juba esimesel aastal wõis ta üle 400 r. wälja anda, selle hulgas kiriku paranduste eest üksi 386 rbl. Peale selle wõttis ta piiskopkonna 50 a. juubelipidust osa ja määras oma sissetulekutest 30 pr. koguduse waeste heaks.

Järgmise aasta suurem töö oli raamatukogu asutamine, kust igaüks wäikese maksu eest Wene- ja Eestikeelseid raamatuid lugeda saab. Praegu on raamatukogus üle 600 mitmesisulist raamatut.

1903. a. anti nõukogu ettewõttel ja tuluks 2 waimulikku kontserti, mis üle 280 r. sisse tõiwad.

Järgmine tegewuserikkam aasta oli 1906. a. Kirik oli tarwis parandada, piiskopl. arhidekori kuluarwe järele oli 5557 r. tarwis wälja anda. Nõukogu palwe peale andis waimulik walitsus 1783 r., nõukogu enese katta jäi 1824 r. Ühel meelel ja ühesuguse armastusega hakkasiwad nõukogu liikmed asja külge kinni ja lühikese ajaga oli suurem osa puuduwast rahasummast koos.

1907. a. suurendab nõukogu oma tegewõimu sellega, et oma eed nõukogu naiskomiteena tegewusele kutsub. Ja naisterahwad on imestamisewäärt suure hea korda saatnud. Et järgimööda kaks suurt näitemüüki toime wõidi panna, selle eest peab nõukogu ja terwe kogudus oma naiskomiteele tänulik olema: see usinus ja hool asjade tegemises ja korjamises, mis naister. ülesnäitasiwad, on seletamata. Esimese näitemüügi tagajärjena walgustab elekter kirikut; selle sissetoomine läks nõukogul 525 r. maksma. Teise näitemüügi tulu on weel sulgrahana kassas.

Peale nimetatud tööde on nõukogu liiwalt kirikulaulu tõstmise eest hoolitsenud, on hulk noodikirjandust muretsenud ja annab koori heaks mitmed kümned rublad aastas wälja.

Nõukogu tegelaste poolest on järgmised silmapaistwamad muudatused olnud: Esimene esimees hra A. Nõu sai 1905. a. Eestimaale põllupanga ametnikuks; see oli tuntaw kaotus nõukogule, sest hra A. N. oma walkse, kindla ja hoolika loomuga oli kui esimeheks loodud. Tema asemele waliti ringkonnakohtu tõlk S. Kukk, kes pärast 3 a. tänuwäärt tööd jällegi oma koha tühjaks jättis, sest et ta walitsuse poolt Wõnnu ülemtalurahwa kohtunikuks waliti. Kogudus walis selle peale oma hoolsa kirikuwanema hra A. Õuna nõukogu esimeheks, kuid tänawu seletas hra A. Õ., et mitmed kohused tal üle jõu käiwad, ja pani nõukogu esimehe ameti maha.

Teisteft tegelastest saagu nimetatud, et nõukogu alaline liige preester R. Poska waimuliku ülemuse määrusel 1906. a. Sinti ja Sindi, praegune meie koguduse ülemp. A. Wärat meile määrati. Pärast nõukogu kassahoidja, kauaaegse kirikuwanema hra J. Jakobsoni ametist lahkumist waliti kassahoidjaks diakon J. Küpsik, kes aga 1909. a. Karola kiriku peale preestriks pühitseti. „Usk ja Elu."

Suures wäljawalikus
suweülikondade ja palitu
riideid
odawate hindadega soowitab
Jul. Abergi kalewikaupl.
2079 Suure Karja uul. nr. 5.

Kaugemalt riigist.

Tallinna laulupidule laewasõitu korraldaw Peterburi komitee

palub teatada, et ülesandmisi osawõtta-soowijate poolt ainult kuni 1. juunini wastu wõetakse. Ülesanda wõib igapäew „Ühiselu" raamatukaupl. (Ohwitseri uul. 6), kus juures ka pool sõiduhinnast ette ära peab saama makstud. Peale 1. juunit ei wõeta enam kedagi wastu.

Arwame tarwilikuks Peterburi lugejate tähelepanemist selle peale pöörata, et kena kewadise ilmaga sõit mööda Soome lahte Tallinnasse tõeste wäga huwitaw saab olema. Meie kuiwamaa rotid, laename endile korraks oimud ja katsume, kui lõbus ka laente turjal Lindanisa poole sõita on. Suwisel ajal on Soome lahes waiksed ilmad, nii et mõni arawereline omale wahest ilmaaegu laewa hukkaminekut wõi jälle kanget südantpööritawat merehaigust ette kujutab. Pole neist kumbagi karta. Kuid see, mis meil laewal tõeste ei puudu, on naer ja nali, ja lõbus pidutuju, mida meie juba Piiterist enesega kaasa wiime, ja mis Tallinna laulupidul, kus meie ees peale 10 tuhande laulja ja mängija üles astub, weel suuremaks muutub. Ja kui meie siis wiimaks weel suuremale Eesti kunstikojale, uuele „Estoniale" nurgakiwi paneme — tõeste ei saa parata, peab kaasa sõitma. Ei maksa ära unustada, et wa raudruun, keda meie nii heal kui kurjal ajal alati tarwitama oleme harjunud, sel korral iseenesest ju nii wäga orjuses on, et tema turjal tõeste mingit lõbu ei ole Lindanisasse tossutada. Kes meist ei mäletaks minewa aastast sõitu Tartu muusikapäewale — wist igaühel saiwad rongi peale kippumisel küljekondid tubliste pigistada. Ka see lämmastaw palawus wagunis, kus kõik nii puu püsti täis, et jalgagi liigutada ei saa...

Paljudele teeb ka korteri küsimus Tallinnas peawalu. Wõerastemajade peale ärge lootke, need on ilma meieta juba ammugi enne täis. Kuid laewalistel on ka selle poolest hea: laewalael ehk kajutites on ruumi küllalt ja isegi Tallinna politsei ei pease meile seal ligi — seal on meil täieline autonomia.

„P. Teat."

Kurskist. Nende päewade sees poos linnaääres Streletski külas enese 65 aastane talupoeg Mihalewski üles. Wanamehe enesetapmise põhjus on wäga iseloomulik. Tal oli wäike metsatall kogukonna metsa ääres. Kord oma metsas puid raiudes raius ta kogemata kombel ka kogukonna metsast paar tamme maha. Wanamees anti kohtu alla. See awaldas tema peale koledat mõju. Ennem pistan ma käed enese külge, kui oma halli peab teotada lasen", rääkis ta oma perekonnale. Ja enne „kohtupäewa" leiti wanamees aidast surnult — ta oli enese üles poonud!

Tshernigowist. Ta jättis oma elu lammaste eest. Kohutaw külakurbmäng juhtus „Birsh. Wed." teatel nende päewade sees Snejawi külas, Gorodnjanski kreisis, Tshernigowi kubermangus. 15 aastane poiss Daniel Tkatshenko hoidis wäljal kogukonna lambaid ja laskis nad kogemata mõisniku Sawitshi põllule. Kuigi Sawitshi põld talupoegade käes rendil on, siiski aeti lambad mõisasse kinni. Noor-

dik jaanud kombe järele wiis ema poisi andeks paluma. Kuid mõisnik ei tahtnud andeksandmisest kuuldagi, waid nõudis „lunastusehinda". Waene naine palus järeljätmata mõisnikku, aga see ei annud ka järgmisel päewal järele.

Wiimaks läks naine maaülemale kaebama ja jättis murest murtud poja koju. Kui ta mõne tunni pärast maaülema juurest naabrikülast tagasi tuli, ei olnud poega enam kodus. Algas ärew otsimine ja poiss leiti kogukonna kaewust — ta oli enese ära uputanud. Alles siis laskis mõisnik lambad lahti.

Tuulast. Kubermangu walitsus jättis kolmandat korda seltsi kinnitamata, mille ülesandeks Tuula kubermangus rahwalikkude ettelugemiste toimepanemine on. Joogu talumehed parem wiina, mistarwis neile teadust!

Päewauudised.

Seaduseandline töö riiginõukogus ja riigiwolikogus.

Soomemaa-drama on alganud, kirj. „St. P. Ztg."

Tema kõrwal kahwatab see, mis riiginõukogus sündis, ehk küll siin usulik sallimatus riigiwolikogu rahwuslisest sallimatusest sugugi taha ei jäänud. Paragraf paragrafi järele wõetakse Durnowo poolt kaitstud kommisjonioriusi wastu ja tagasi lükatakse niihästi mullu riigiwolikogus ettewõetud parandused kui ka walitsuse-eelnõu kõik wähegi wabameelsemad määrused. Jah, Durnowo läheb koguni nii kaugele, et aprillimanifesti deklaratiwiliseks aktiks (seletawaks kirjaks) tembeldab, millel iga praktikalik tähendus puudub.

Ja ikka enam ja enam hakkawad tundemärgid ilmuma, et temal õigus on.

Warsti leidub wististe ka mees, kel ometi julgus on, ka oktobrimanifesti niisama lihtsalt seletawaks kirjaks tembeldada, millel iga praktikalik tähendus puudus. Ja kes julgeb tõendada, et teda waletamises walelikuks wõidaks nimetada?

Kõigile kodanikkudele ühesugused õigused ilma rahwuse ja usu peale waatamata...

Kas ei lugenud me neid sõnu kord kusagil?

Walitsus.

Ära korjatud. Nagu „Retsh" teatab, on Warschawis Strudmitski Wenekeelne raamat „Soome küsimus" ära korjatud.

Omawalitsus.

Läänemeremaade omawalitsuse uuendus üle kirjutatakse Riia wanameelsele Lätt lehele „Rigas Awise", Peterburist muu seas järgmist:

Wiimastel päewadel tuli Peterburisse üks Riia Wene seltskonna asemik, et siin sellekohaste walitsuse ametipatkadega Läänemeremaade omawalitsuse uuenduse üle kõneleda. Kõige esiti pööranud see isik riigiwolikogu esimehe Gutshkowi poole, kes aga selles asjas midagi ütelda ei ole teadnud, sest et sellekohane eelnõu walitsuse poolt alles riigiwolikogule äraandmata on ja tema, Gutshkow, ka ei teadwat, millal see sündiwat.

Selle järele läinud Riia mees ministrite esimehe Stolõpini juurde, kes seletanud, et walitsusel praegu läänekubermangudesse sisseseatawa semstwo asi südame peal seiswat. Niipea, kui see asi aetud, hakata walitsus arwatawaste kohe Läänemeremaade semstwo asju arendama. Läänemeremaade oludekohast omawalitsuse-eelnõu ei olla walitsus weel mitte wälja töötanud; selle töö wõtwat iseäralik omawalitsuse nõukogu ette, kuhu ka mõned kohaliste rahwaste asemikud kutsutawat.

Stis olla Riia wenelane ministrite esimehele omawalitsuse-eelnõu ära andnud, mis Riia wenelaste soowidega kokku käiwat. Selle eelnõu järele saawat Läänemeremaade omawalitsuse-asutusesse kolmandik wenelasi, kolmandik sakslasi ja kolmandik eestlasi wõi lätlasi. Et Läänemeremaadel wenelasi maal õige wähe elab, siis soowitab eelnõu wenelaste kolmandikku Wene ametnikkudest (kroonu metsaherradest, rahukohtunikkudest, aktsisiametnikkudest, talurahwaasjade komissaridest jne.) kokku seada.

Need olla umbes parajusmeelsete wenelaste soowid. Ehk rahwuslised wenelased ei olla selle eelnõuga rahul, waid nõudwat, et Wene rahwusele siin meie maal kui mitte enamus, siis wähemalt ometi pool kohtasid omawalitsuses antaks. Kudas walitsus selle eelnõu peale waatab, ei tea „Rigas Awise" kirjasaatja parajasti ütelda.

Linnawolikogu järjekorraline koosolek, mis 26. mail ära peeti, oli arwurikas päewakorra punktide poolt, sest 26 ettepanekut oli harutusel. Nendest wõeti 15 ettepanekut ilma waieluseta ühel häälel wastu, kuna teised häälteenamusega ja mõned pärast pikemaid ehk lühemaid waielusi wastu wõeti, üks ettepanek edasi lükati ja üks läbi kukkus.

1) Laulupidu ajaks, 12. ja 13. juunil ja Peetri mälestusesamba sisseõnnistamise ajal 28. ja 29. sept. oodetakse Tallinna palju wõeraid tulema, kelledel ka sel ajal waja on toiduaineid muretseda, millal toidu poed seaduse järele kinni on. Sellepärast paneb linnaamet wolikogule ette, et nende pidustuste ajal sunduslise puhkeaja määruste alt järgmised kauplused ja ärid wabastataks: kolonial-kauplused, pudukauba poed, puu- ja keedumilja kauplused, konditeri-asutused, saiapoed, worsti-, liha-, ja kalapoed, piima-, leiwa-, jahutawate jookide-, konditeri poed, kioskid ja ka latale kantawa ja weetawate asjadega kaubetsemine; peale selle parukategijate ärid. Eelnimetatud toiduainete ja jahutawate jookide müümist kell 8 hommiku kuni k. 10 õhtu lubada; kioskides ja asutustes, mis ainult kohwi, theed sealsamas äratarwitamiseks müüwad, konditeri, pagari asjadega, jahutawate jookidega, marjadega, puuwiljaga kauplewad ja kauba ümberpakkujatele kauplemist k. 8 hom. kuni k. 11 õhtul, parukategijate äribes 11. ja 12. juunil, 27., 28. ja 29. sept. k. 9 hom. kuni k. 11 õhtul, 13. juunil k. 9 hom. kuni k. 3 p. l. lubada.

Lw. **Menb** waidleb ettepanekule wastu. Niisugustel suurtel pidupäewadel on ometi kaupluste teenijatel ka püha tarwis pidada; neil saab raske olema wara hommikust hilja õhtuni ikkes olla, kuna kõik pidul on, iseäranis ilusal suwisel laulupidul. Iseäralik on ka, et teenijate waba aja üle siin otsustakse, kuna selles küsimuses need, kellesse asi puutub, midagi eneste eest kosta ei saa; pole keegi nendelt muidugi küsinud. Pidulistel on wõimalik endi toidu- ja tarbeaineid sel ajal osta, kui kõik kauplused lahti on. Waja on ainult enne pidupäewa sellest ajalehtedes ja müürilehtedes teada anda, millal igaüks oma tarbeaineid osta wõib.

Lw. **Bauer** toetab linnaameti ettepanekut. Oodata on, et kümned tuhanded pidu ajaks Tallinna tulewad ja linnawalitsus peab rahwahulga tarwitusi silmas pidama; paljudel on linn wõeras ja paljud ei jõua parajal ajal kõike muretseda, mida neil tarwis on.

Wolikogu wõttis ettepaneku 31 häälega 9 wasta wastu.

2) Saksa teatriühisus palub, et temale luba antaks septembrikuus uues teatrihoones järgnewaks kolmeks aastaks kahte puhwetit awada: ühte põletud wiinadega, teist õlle, porteri, mõdu ja Wene wiinamarja weinidega.

Ettepaneku harutuse ajaks lähewad Saksa soost linnawolinikud, kui teatriühisuse liikmed, koosolekult ära.

Lw. **Menb** wõitab kohe jõnu ja peab ägeda kõne ettepaneku wastu. Teater peab oma sihi poolt rahwast harima, peab maitset ja waateid peenendama. Seda suurt ülesannet tuletatakse tihti meelde, kuid mis näeme nüüd? Nüüd tahetakse teatrisse trahter asutada. Kuda käib see ettewõte teatri sihiga kokku? Teatri jaoks on keegi õpetaja raha andnud. Kas soowib tema ja mitmed teised toetajad, et sellesse hoonesse trahter sisse seataks? Loeb seaduseraamatust §§ ette, mis keelawad turu ääres trahteriasutusi awamast. Pealegi on teatrihoone reaalkooli lähedal.

Lwd.: **Uibopuu** ja **Bauer** wastawad eelkõnelejale, et siin mitte trahteri sisseseadest juttu ei ole, waid puhweti awamisest. Teatri ülespidamine nõuab suuri kulusi ja neid wõib teatriühisus muude sissetulekute läbi wähendada, sest muidu peab linn teatri ülespidamiseks igaaasta abiraha andma. Puhwetid on ka mujal teatrites.

Lw. **Menb** jääb oma arwamise juurde. Praktikas ei ole puhweti ja trahteri wahel mingit wahet. Kui jenna kehakarastust tarwis on, siis seatagu puhwet ilma kangete jookideta sisse.

Hääletamisel wõetakse ettepanek 27 häälega — 4 wasta — wastu.

3) Linnawolikogu lükkas oma koosolekul 31. märtsil s. a. linnaameti poolt otsustamiseks ette pandud projekti Tallinna uulitsate ehitamise ja korrashoidmise kohta käiwate uute sunduslikkude määruste asjas edasi. Wolikogu andis sel ajal projekti linna juridilise kommisjoni hooleks, et see wolikogule lähemal koosolekul aruande selles asjas ette paneks. Kommisjon oli projekti läbiwaadanud, temas mõnes määrusi muudatusi ja täiendusi ette wõtnud ja linnaamet paneb selle projekti nüüd trükitud raamatuna wolikogule ette. Uute määruste sisu seisab peaasjalikult selles, et uute uulitsate ehitamiseks krundiomanikud uulitsa tarwis maad ilma hinnata linna omanduseks peawad andma ja uusi uulitsaid ühes trotuariga oma kulul peawad ehitama, linnawalitsuse plaani järele, ja neid korras pidama nii kaua, kui kaks kolmandikku uue uulitsa pikkusest mõlemil pool uulitsat elumajadega kaetud on. Pärast seda jääwad uulitsa korraspidamise kulud linna kanda.

Asjaharutamisel ei olnud wolikogu liikmetel põhjusmõttelikult uute määruste wastu midagi ütelda. Mõnelt poolt soowitati, et uutes sunduslistes määrustes, kui neid eraraamatukesena wälja antakse, kõik asja kohta käiwad seaduse määrused juurde saaks lisatud.

Wolikogu oli selle ettepanekuga nõus ja wõttis sunduslised määruste projekti sel kujul, nagu juridikalise kommisjoni poolt wälja töötatud, mõne wähese teksti täiendusega ühel häälel wastu.

4) Ehituse-teede kommisjoni poolt oli aprillikuus linna kõnniteede (trotuaride) tegemise ja korrashoidmise kohta uued sunduslikud määrused wälja töötatud. Need on jurid. kommisjoni poolt läbi waadatud, eelmises päewakorra punktis nimetatud raamatukeses ära trükitud ja linnaamet pani nad wolikogule 14 punktis kinnitamiseks ette. Uute määruste sisu on peaasjalikult selles, et awalikkude uulitsate ehk platside ääres liikumata waranduse omanikud kohustatud on, selle waranduse wastu puutuwa uulitsa ehk platsi serwale kõnniteed ehitama ja korras pidama. Kui uulits ehk plats weel sillutamata on, siis peawad maja ehk krundiomanikud peale trotuari weel perwete kiwidega sillutatud weerenni kõnnitee serwale oma kulul ehitama ja korras pidamas. Kõnniteede ja rendide tegemiseks antakse nelja kuune tähtaeg. Ülesõidu kohad üle trotuaride peawad kõnnitee kõrgusel parketti-kiwidega sillutatud olema.

Wolikogu wõttis peale lühikest harutust projekti ühel häälel wastu.

5) Wolikogu oli 28. aprillil s. a. otsustanud 4 klassilise tütarlaste algkooli ehitamist Allmanni ja Wittenhofi uul. nurgale wiibimata ehitama hakata, nii pea kui linna koolikollegium kooliplaani on läbi waadanud. Kommisjon oli plaani läbi waadates seal muudatusi ette wõtnud, nimelt kooli koridori laiendamist ühes kohas, nii et seal turnimiseks ruumi on, ülema koridori otsa kambri ehitada soowitand õigeusuliste usuõpetuse jaoks, peale selle keldri ruumidesse pesuköök maja arwanud sisse seada.

Nende muudatuste läbiwiimiseks paneb linnaamet ette, koolimaja kreditile 15 tuhat rbl. weel 1685 rubla juurde lisada.

Lw. **Menb** juhatab tähelepanemist selle peale, et kui pärast seda wolikogu otsuse kinnitamist koolimaja hakatakse ehitama, teda sügiseks koolide algusels walmis ei saa; siis jääb aga maja, kui ta talweks walmis saab ilma tarwitamata kõigiks talweks seisma. Et wolikogu selle plaani muudusega weel küllalt tub-

taw ei ole, siis paneb Lw. Mend ette: koolimaja plaani pärast uuendust wolikogu pooli hoolega läbi waadata ja seniks koolimaja ehituse küsimust edasi lükata. Ettepanek leidis weel teiste wolikogu liikmete poolt toetust ja wolikogu otsustas muudetud koolimaja plaani kinnitamist edasi lükata, kuni sügisel ta wolikogu pooli uueste läbi waadatakse.

6) Linnaamet pani wolikogule ette Tallinna reaalkooli direktorile W. Petersonile tema 26 aastase ametipidamise mälestuseks 600 rublalist juubelikingitust teha. Ettewõetud hääletamisel lükkas wolikogu 24 häälega 21 wastu ettepaneku tagasi. Lw. Luther pani selle järele ette, kingitust 500 rubla peale määrata. Ka see ettepanek lükati tagasi, nimelt 26 häälega 19 wastu. (Poolt oliwad saksiased).

7) Tallina reaalkooli õpetaja A. Sprekelseni abikaasa ja tütre arstimise peale rheumatismuse haiguses määras wolikogu linnaameti ettepanekul häälte enamusega 200 rubla.

8) Linnaamet pani wolikogule Lutherli waestekooli juhataja palwe ette, et teda tema kõrge wanaduse ja hädise terwise pärast ametist wabastatakse ja temale pensioni määratakse. Rawing on juba 35 aastat ametis olnud kuid waranduse poolest peaaegu ikka kehwal järjel. — Wolikogu otsustas 34 häälega 11 wastu hr. Rawingile 600 rubla aastas pensioni anda.

9) Linna kaubanduse kooli kuratoriumi liikmeteks walis wolikogu — nelja aasta peale: esimeheks hr. J. Jürgens, liikmeteks linnawolinikud: Bauer, Uibopuu, Höeppener.

10) Linnaamet pani wolikogule ette, linna gaasi- ja weetorade kapitalist krediiti 1500 rbl. kulude katmiseks lubada, mis gaasi- ja weetorude plaanide ja kaartide tegemise ja ümber hindamise juures ette tulnud.

Lw. Uibopuu juhib tähelpanemist selle peale, et gaasiwabriku kapital mitmestel aastatel wähenenud on, ja küsib, kas see nähtus seisukorra halwenemisest ei tule. Linnapea seletab, et seisukord endine on, sest sedawõrd on ehitust juurde tulnud.

Ettepanek wõetakse wolikogu poolt wastu.

11) Pärast lühikest waielust wõttis wolikogu ettepaneku wastu, et Eesti kub. mõisnikkude peamehe palwe peale Eestimaa mõisnikkude walitsuse kätte rendile antud linnamaatükk lepingu tingimistes teise punkti muudatust ettewõtta. Maatükk on Toompeal Kaewu uulitsas üle 6½ ruutsülda suur.

Järgmised päewakorra punktid wõeti wolikogu pooli ilma waielusteta ühel häälel wastu.

(Järgneb.)

Kohtukoda.

Sõjakohus 26. mail mõistis sõjakohus 82 aastase talumehe Jaan Schmelkini Liiwi kub Laiui mõisa rüüstamise ja põletamise pärast, mis detsembri kuul 1905 a. oli, aastaks parandamiswangimajasse.

Kool.

Põllutöökoolis, mida põllutöö peawalitsus Liiwimaal ökonomia seltsile ja Eestimaa põllumeeste seltsile luba on andnud Tallinnas awada ja mis tulewal kewadel awatakse, olla kohaliste Saksa lehtede teatel õppekeeleks Saksa keel. Kooli otstarbeks olla suurpõllumeestele majanduse ametnikka walmistada. Sisseastujad pidawat wähemalt kaks aastat tegelikult põllutööd teinud oleme. Õpeaeg kestab üks aasta ja õpetus on teoreetiline.

Koolidõpetajate kursused. „P. Teat." kirjutab; Koolidõpetajate kursuste soetamise alaline kommisjon paneb ka tänawu suwel 8. juunist kuni 20. juulini rahwakoolidõpetajate tarbeks suwised kursused toime, kus mitmesugused teaduseharud — ja iseäranis kasmatuseseaduses, õpetust antakse. Kursustele wõetakse nii hästi walla, semstwo-, ministeriumi-, raudtee- jne. koolidõpetajaid. Kursuste ajaks püütakse kursustest osawõtjate tarbeks odawaid kortereid otsida ja ühissööglaua sisse seadida. Kursustel ettelugejateks on Peterburi kõrgema õpeasutuste professorid: ettelugemised ise peetakse ülikooli ruumides. Maks kursuste eest on 10 r. mida ette ära tuleb maksta. Praegu on juba kuni 600 isikut ennast üles annud, kuid wõetakse weel rohkem wastu. Ülesanda tuleb: Постоянная Коммиссія по устройству курсовъ для народныхъ учителей. С.-Петербургъ, Кабинетская. 18.

Rahwakoolide direktorite ja inspektorite kongress awati Riias Nikolai gümnasiumis kuratori pooli 26. mail.

Pidud ja koosolekud.

Maipidu, mis Saksa selts kaks nädalat tagasi suurpõllumeestejeltsi näitusplatsil toime pani, on Saksa lehtede teatel üleüldse 7667 r. sisse toonud. Puhast kasu on 5275 rbl. 60 kop. järele jäänud.

Laste päew peetakse pühap. 30 mail „Walwajas" — Tõnismäel nr. 31 — ära. Hakatus punkt k. 11 e. l. Peale hakatust pandakse saali uksed kinni ja hiljaks jääjad saawad alles järgmisel waheajal sisse.

Kantakse ette: koorilaul, kõne, õpetund ja mängitakse wõimlemise mängusid. Lõpp kell ½8 p. l.

Lastele sissemine hinnata. Täisealistele 10 kop. inimese pealt.

Segasõnumed.

Põllutööliste puudusest kõneleb ka Peterburis ilmuw sotsialdemokratline ajaleht „Seemelis". Ta loeb mitu kirja, milles kõigi selle peale tähendatakse, et põllutööliste palgad sel aastal jällegi olla tõusnud. Sellest hoolimata olla põllutööliste puudus weel nii suur, et wiie peremehe peale mõnes kohas ainult 1 sulane ja kaks tüdrukut tulla. Karjalapsi olla küllalt.

Töölistepuudus olla lehe arwates rewolutsioniliste segaduste süü, sest 1905 aastast saadik olla põllutööliste palgad alataja tõusnud. Sellejuures ei kuulwat põllutöölised nüüd nüüd ka enam sugugi sõna. Ehk küll peremehed nääd niisama wõi weel enamgi tööd tegewat kui sulased, siiski nimetatawat neid wereimejateks ja kurnajateks. Ka sotsialdemokratline leht usub, et ainult põhjalikum majapidamisewiis peremehi praegusest raskest seisukorrast wälja wõib aidata.

Õiendus. Kesknädalases numbris teatasime, et Rahwahariduseseltsi Lihula haruseltsi ei ole kinnitatud. Peab aga Lihula asemel olema: Leesi haruselts.

Nudipeaga naised on Woroneshi kubermangus Semljanski kreisis. Moodsad naisterahwa-frisurid nõuawad suurt hulka juukseid ja see suur tarwidus on uue müügi asja juurde soetanud: Naisterahwa-juuste ostjad sõidawad Wenemaal külast külasse ja ostawad naiste ja neidude juukseid hea hinna eest ära. Iseäranis suur on nende töikus Orehowo külas olnud, kus nad peaaegu terwe küla naiste juuksed, 6—20 rubla peatäie juuste eest makstes, ära on ostnud. Nüüd on Orehowos ainult weel nudipeaga naised ja neiud olemas. Mis aga Orehowo küla mehed ja peiud selle rüüstamise kohta ütlewad, pole teada.

Rukis ja ristikhein on Tallinna ümbruses juba õitsemas.

Balti ajakirjanikkude kongress awati Riias 26 mail ja kestis kaks päewa.

26. mail oli päewakorral:

1) Kongressi juhatuse walimine.

2) Kongressi kokkukutsuja büroo esimehe L. R. Witwitski aruanne büroo tegewuse üle.

3), 4) ja 5) Referadid rahwuste lähendamise küsimuse üle Balti ajakirjanduse kaudu. Referentideks oliwad Schiemann, Berg ja Jaakson.

6) ja 7) W. Tihestihini referat, kuidas Balti ajakirjanikud üksteist kohaliste keeltega ja rahwastega wõitsiwad tutwustada.

Eila enne lõunat ärapeetud koosolekul oliwad päewakorral Balti ajakirjanikkude wastastikku abiandmisseltsi asutamise aukohtuküsimused.

Pärast lõunat oli päewakord järgmine:

1) Balti ajakirjanikkude kongressi kokkukutsumine

2) ja 3) Teatus herrade Schmidti ja Schiemanni poolt Peterburi tel. agenturi asjus.

4) Hr. Schmidti referat.

5) ja 6) Hr. J. Inosemtsewi teatus.

7), 8) ja 9) Hr. Tihestihini referadid

Krimmi kirsid on Tallinnas juba müügil. Riias on juba aiamaasikaid müüdud.

Tööliste puudus Liiwimaa rüütlimõisates, Wiegenhofis, Wana-Pranglis (?), Trikatenis ja Lipsvalnis on, nagu „Latwija" teatab suur töölistepuudus. Töölisteks olla Wene mehed ja naised toodud.

Esimene Wene lennumasin. Kiewi politehnikumi professor Rudajhew on oma plaani järele lennumasina walmistanud ja sellega mitu lennukatset teinud. See oleks siis esimene Wene aerop'lan, mis tõeste õhku on tõusnud.

do **Pirita kloostri waremete** kindlustamise kallal oldakse praegu kibedaste ametis. Praegu on tellingid juba kõige kõrgema müüri ümber ehitatud ja warsti alaab kindlustamise töö. Wõib arwata, et siis seal ka nüüd korraldusi ette wõetakse, sest see ajalooline mälestus on liiga korratumasse olekusse jäenud. Näituseks hoiawad ümberkaudsed elanikud kloostri waremeis oma majariistu, wankrid, aiu ja muid asju. Seda ei tohiks olla.

re. **Puiestiku laiendamine**. Rõõmustaw on, et meie linnawalitsus puiestikkude tähtsusest aru saab ja nende eest hoolt kannab. Praegu laiendatakse seda puiestikku, mis wakjali ees Schnelli tiigi kaldal on. Nüüd wõetakse kõik sealne waba plats puiestiku alla. Uue puiestiku osa peale on juba teed sisse aetud ja ka mõned peenrad korraldatud.

Muidugi wõiwad sealt pooli elanikud selle puiestiku laiendamise üle ainult rõõmustada.

Peale seda paneb linn ka Schnelli tiigi puhastamise peale rõhku. Linna töölised on wiimasel ajal mitu korda seda tiiki puhastamas käinud. Ka tiigi juures olew wallipealne tee seatakse ilusti korda.

Tallinna all lahtises sadamas on praegusel ajal järgmised sõjalaewad ankrus: soomuslaewad „Slawa" ja Aleksander II., 1. klassi soomusristleja „Rossija" ja „Rjurik," 2 klassi ristleja „Bogatõr," suurtükipaat „Korejets," koolilaewaks tarwitatud wana soomuslaew „Peter Suur" ja koolilaew „Riga."

Tooja tõbesse haigeksjäämisest ristleja „Rjuriku" peal teatab „Pet. Listok;" olla 2 ohwitseri ja üle 20 madrust haigeks jäänud. Üks nendest, leitnant Günter, olla Kroonlinna hospidalisse ära surnud. Kuulu järele olla tõbi laewa weewärgi puudulikkuse tagajärjel tekkinud, nimelt olla solgitorude wesi puhtawee torudesse juhtunud.

Abi tarwis on suures puuduses Rõmmel elamal perekonnal. Pereisa põeb raskes tiisikuse haiguses woodis, perenaine ei wõi haige kõega mingit tööd ettewõtta. Nende juures elawad kolm last, kelledest kõigewanem 9 ja kõigenoorem 5 aastane on. Kes selle puudust kannatawa perekonna häda kergituseks pühadeks midagi annetada soowib, palutakse „Wirul." talitusesse lahkelt ära anda, kust anded ära wiidakse.

Ussidest raagliseks söödud ja wõrkudega üleni kaetud on Jaanikiriku wastas wallimüüri weerel kaswawad 6—7 põõsast — wist sjasmini põõsad. Eila õhtu oliwad need põõsad ussidega kaetud. Põõsaste juures on suured lehtpuud. Möödaminejad waatawad imekspannes asjalugu ja küsiwad; miks ei ole seda hädaohtu tähele pandud? Kus on linna aednik?

Odaw shewiot, mida mõned Warschawi juudid ärimehed ka Eesti lehtedes odawalt soowitawad, walmistatawat, nagu ajalehed teatawad, kõiksugustest kaltsudest, willa ja puuwillajätistest, mis wabrikus lahti kistakse, ära kedratakse ja uuesti riideks kudu akse.

Tolmu wastu mis meie linna uulitsatel tuuliste ilmade puhul silmi ei lase lahti teha, peaks linnawalitsus agaramine wõitlusele astuma. Asi peaks nii korraldatama, et uulitsaid päewas mitu korda kastetaks, wähemalt peaks seda iga pühkimise eel tehtama. Praegu on asi nii, et uulitsaid mitmel pool õhtul pühitakse, mil just paljud linnaelanikud uulitsatel jalutawad ja siis ainult tolmu sisse hingama peawad.

„Rahwa Päewaleht" ei ole enam mitu päewa ilmunud. Nagu meile Tartust teatatakse, olla ta seisma jäänud.

Naissaarest ida poole on sadamalaew „Moguishi", nagu kohalik Wene leht teatab, neli punast tonni suurtükiwäe-õpelaewastiku tarwis wälja pannud.

„Dreadnoughtide" lõpp lennumasinate läbi. Tuttaw Amerika õhusõitja Curtiss kuulutab, et suurte meremärakate, sõjalaewade, päewad loetud on. Lähemas suures meresõjas saawad nüüdse aja sõjalaewad praktikaliselt ilma wäärtuseta olema. Curtiss näeb aega pea kätte jõudma, mil kõik suured riigid parwe kaupa lennumasinaid õhuske wastaste laewastikku häwitama saadawad. „Kujutage omale ette," ütleb Curtiss, „et waenlase sõjalaewastik 20 penikoormat New Yorgist eemal seisatama jääb. Enne kui ta linna laskmisega hakatust saab teha, on meie lennumasinad New Jersey kuurist waenlasele wastu läinud. Meil ei tarwitse rohkem kui 200 lennumasinat olla. Igaüks nendest wõib 200 kuni 300 naela pommimaterjali kaasa wõtta. Pommid, mida Lõuna-Aafrika sõjas tarwitati ei kaalunud üle 10 naela, oliwad pikrinhapuga täidetud. Minu teades ei ole ühtki lõhkeainet, kellel nii häwitaw mõju on. Mõned riigid on juba pikrini tarwitamist ära keelanud. Lõhkumise jõud on nii suur, et 60 jalga ümberringi kõik ümbrus häwitatud saab. Tema suits tapab. Iga lennumasin wõib wähemalt 20 kuni 30 niisugust „kuradimuna" kaasa wõtta ja tal wõib ka õhusuurtük olla. Katsed, mis siitamaale tõiesti salajas peeti, on näidanud, et niisugusi pommisi õhulaewast wäga osawasti juhtida wõib; siegi seibide pihta millede läbimõõt ainult 12 jalga oli, wõis trehwata.

Lennumasinaid wõib laewakarwalliseks wärwida, ja enne kui waenlaste laewastikust neid nägema hakatakse, on nad juba laewastiku kohale jõudnud ja omad „munad" wastase laewade peale munenud. Üks ainus pomm, osawalt waenlase sõjalaewa korstnasse juhitud, lõhmustab hiiglalaewa tükkideks. Ja enne kui laewad omad suurtükid wirkade aeroplanide poole pöörata saawadki, on need juba oma teed läinud."

Weel paremad kallaletükkimise tingimised on Curtissi arwamise järele aeroplanidel öösel. Õhusõitjad White ja Paulhan tegiwad selgeks, et öölenudel iseäralisi raskusi ei ole. Öösel kallaletungides wõiwad need lennumasinad laewade kohta jõuda, enne kui helgiwiskajad nende tulekust märku saawad anda.

„Ma kuulutan ette," teatab Curtiss lõpeks, „et weel enne aastat paljud rahwad neid miljonisi, mida nad täna weel dreadnoughtide jaoks tarwitawad, lennumasinate laewastiku walmistamiseks käsile wõtawad. Edukäik toob seda muudatust tingimata. Lennumasin wõib seda, mida ülewal nimetasin, juba nüüd täide saata. Ta on näidand et ta suuri kaugusi ära wõidab, et ta kaunis suuri raskusi kaasa wõtta wõib ja nii kõrgele lendab, kuhu waenlase suurtükid peaaegu ei ulatagi. Igatahes on arwamine põhjendatud, et lennumasina kiire edasiliikumise ja kauguse mõõdu täbara ära takserimise tõttu suurtükiga sarnast lindu trehwata wäga wähe lootust on. Seal juures on need kõigeuuema aja sõjariistad wõrdlemisi odawad. Miljonite eest, mida ühe sõjalaewa ehitus ära neelab, wõiks enam kui tuhande arwulise lennumasina laewastiku jalale seada."

Õnnetused ja kuritööd.

Maha lasknud. 22. mail, lõuna ajal, ilmus Põltsamaa taluperemees Mihkel Kulp Põltsamaale kreisiülema noorema abilise kantseleisse ja teatas, et ta külarätsepa Hans Jürgensi, kes ta waenlane olnud ja teda, Kulpi, ära tappa tahtnud, maha lasknud. Kulpi tunnistus wõeti protokoll'isse ja asi anti kohtuuurija kätte. Kulp ise wõeti pärast wangi.

Mahalastud rätsepp ja Kulp oliwad üksteise peale juba ammust saadik wihased ja oliwad üksteisega kohut käinud. Mahalastud Jürgens oli omawoliliselt Kulpi talusse tunginud ja sinna elama asunud, üteldes, et ta wana 75 aastase rikka Kulpi tütart naiseks tahtwat wõtta Rätsepa plaan ei olnud aga Kulpile sugugi meeldinud ja ta oli Jürgensi peale rahukohtuniku juures kaebtuse tõstnud, kes Jürgensi 7 päewaks aresti oli mõistnud.

Õnnetus. Neil päewil sõitis automobil nr. 15 wäljaspool linna piirisid, Narwa maanteel. Keegi talunaisterahwas, kes teel juhtus olema, ei pannud märguandmisi tähele, waid lasi hobust keset teed edasi sonkida. Automobili möödasõidul läks hobune peruks, ajas wankri kraami, seesistuja kukkus wälja, ja nii õnnetumalt et pea katki löi.

Haige toodi linna haigemajasse. Haaw ei ole mitte kardetaw.

Mitmel korral on hoiatatud, et inimesed ettewaatlikumad oleksiwad. Isegi on hobuseid, kes põõsas sahistajaid linnukesi kardawad ja teelt kraawi hüppawad, kui neid ei peeta.

Riigiwolikogu.

Koosolek 26. mail.

Soome küsimus.

Harutamise all on seaduseprojekti esimene jagu.

Miljukow kritiseerib mitmel, mitmel korral seaduseprojekti kõlbmatust alla ja teatab:

— See seaduseprojekt, wõib olla, läheb läbi, kuid ta ei ole riigi tarkuse mälestusesammas, mis kindlale alusele põhjendatud, waid wäiklase wiha ja möödaminewa minutilise suurepärasuse wilets produkt.

Ta langeb esimese, wõib olla nõndasamuti wiha ja kättemaksmise laine tulekul. Teie wastastele ei saa ta kardetaw olema, sest ta langeb peagi kokku. (Kiiduawaldused pahemal pool.)

Peale esimest kõnet tehtakse ettepanek kõne ajaks waieluste puhul ainult 10 min. määrata. Ettepanek wõetakse enamuse — 182 häälega 48 hääle wastu olekul wastu.

Et enamus juba oppositsioni hoiatas, et ta ettepaneku teeb waieluste lõpetamiseks ja iga punkti harutamiseks 10 minutit määrata, siis protesteerib Roditšew:

— Teie algasite sellest, mis ütlesite: „Tarwis on rutata." Wõib olla, et teie seda kardate, et kui pikemalt harutama hakkate, et siis järele mõtlete. Ma tõin selle fakti meelega ette, et ta kirikrjalistesse aruannetesse läheks. Las tulewased põlwed saawad teada, kui palju aega teie ühe rahwa õiguste häwitamiseks kulutasite (Kiiduawaldused pahemal pool.)

Õiguse pärast ei paranda 10 tarka seda 10 a. jooksul ära, mis üks hull 10 minuti jooksul ära wõib teha. Teie, herrad, mõtlete, et teiega Jumal on ja kutsute „paganaid" targaks saama. Uskuge, et „paganad" arusaawad, et see Jumal teiega on, kelle sisse teie usute. Teiega on tema kõrgeausus ise ja mitte keegi muu. (Naer ja kiiduawaldused pahemal pool.)

Seaduseprojekti esimese osa sisse juhatus wõetakse wastu ja algatakse seaduseprojekti esimest punkti harutama, mis ütleb:

Soomemaal makswad seadused ja määrased antakse wälja: 1) üleüldise seadusandluse teel, kui nad mitte üksinda selle riigi osa siseasju ei puuduta, mille kohta nad käiwad; 2) iseäralise seaduseandluse teel, kui nad ainult selle riigiosa siseasju puudutawad, mille kohta nad käiwad."

Miljukow ei saa weel kõnetoolisi ilmuda, kui Krupenski ettepaneku teeb kõnelemiseks ainult 10 minutit aega määrata.

— Waielused ei ole weel alganud, — protesteeritakse pahemalt poolt.

— Pole wiga, meil on see ükskõik! — wastatakse paremalt poolt.

Kuid juhataja annab siiski teada, et ta Krupenski ettepaneku peale Miljukowi kõne hääletamisele wõtta.

Peale Miljukowi kõne lõpetatakse waielused ja peale aruandja Benningseni kõne wõetakse esimene punkt wastu. Peale waheaja algatakse seaduseprojekti teist punkti harutama, kus üleüldise seadusandluse teel antawad seadused üles loetud on.

Enne harutamist teatab juhataja, et kolm ettepanekut on tehtud, milledest kaks esimest iga punkti iseäralist läbiharutamist nõuawad, kuna kolmas ettepanek kõiki punktisid üheskoos soowitab harutada ja kõnelemiseks 20 minutit aega määrata.

Samõslowski soowitab kahte esimest ettepanekut tagasi lükata.

Kaks esimest ettepanekut lükatakse enamusega tagasi. Juhataja tahab kolmandat ettepanekut hääletamise alla wõtta, kuid Roditšew tähendab, et hääletada alles siis wõib, kui waielused alganud on. Juhataja on sellega nõus ja krahw Benningsen saab sõna.

— Hea! Esimene kõneleja on aruandja. Nendel pühiti nina puhtaks!.. hüüab koha pealt rahul olles Krupenski. Krahw Benningsen tutwustab riigiwolikogu nende muudatustega, mis kommisjonis seaduseprojekti kallal ette wõeti. Wiimati on aruandja kõnetoolilt lahkunud, kui Miljukow päewakorra kohta kõwa teataandmise teeb:

Rahwawabaduse erakond ja teised oppositsionilised fraktsionid tegiwad otsuseks punktide kaupa harutamisest osa wõtta, et oma ülesannet seaduseprojekti täielist kõlbmatust näidata, lõpuni täita. Kuid praeguse koosoleku puhul on see eesmärk enamuse poolt tarwitusele wõetud abinõude tagajärjel läbiwiimataks saanud. Kõike seda tähele pannes, mispärast oppositsion saali wõiks jääda, et oma wiimast ülesannet täita, arwab oppositsion täitsa asjata olewat sellest alatust mängust, mida ta enesele häbistawaks loeb, osa wõtta. Sellepärast lahkuwad oppositsioni erakondade esitajad saalist. Nende sõnadega lahkub oppositsion saalist. Nendega ühinewad Hamjakow, Godnew, Fiworski, parun Meyendorf ja teised Baltimaa esitajad.

Keskel on suur segadus, ehk küll parempoolsed rõõmu pärast kisama hakkawad. Et tühje kohte täita, siis istub osa parempoolseid ja rahwuslasi pahemale poole. Waielused algawad seaduseprojekti 2 punkti üle, kus seletatakse, et kool, seltside ja koosolekute seadus, ajakirjanduse wabadus üleriikliste küsimuste sekka käib.

Kapustin arwab, et seda siiski teha ei wõi ja soowitab, et mõistlikum oleks, kui nad hoopis wälja jätta.

Kowalewski toetab Kapustini.

Kõneleja arwab, et Soome koolimalitsus seda isegi teeb.

Skoropadski arwab, et kool on üleriikline küsimus on ja teda sellepärast soomlaste hoolde ei wõi jätta.

Sokolow II. teatab, et ta waielustest enam osa ei wõi wõtta.

Gololobow arwab, oktobristidel ei maksaks pahempoolsete ees kekselda.

Juba iseenesest mõista, et Kapustini paranduse wastu ka Samõslowski on.

Kõnetoolil ilmub oktobrist Lerche, kes ärritatult seletab: kui kommisjoni ettepanek wastu wõetakse, siis rikutakse põhjusseaduste 2. punkti.

Kõneleja ei saa aru, miks parempoolsed nõnda ruttawad, sest seaduseprojektil on kõige riigi kohta suur tähtsus. Kuid ta olla ennast rahwuslaste klubi teadaandmisega tutwustanud, ja saaba aru, miks Krupenski nõnda suur kiir taga on. Krupenski pidawat 3. juunil Holmimaale sõitma.

Sellepärast olla tarwis rutata! . . .

(Kiiduawaldused keskel.)

Krupenski seletab, et niisugusel tähtsal silmapilgul rahwuslaste klubi juhid wäljasõitudega tegemist ei saada teha.

Von Anrep arwab tähtsa olewat ütelda, et teda Soomemaa pooleholdjaks ei arwataks.

Kommisjoni aruandja krahw Benningsen on kõiki paranduste wastu ja soowitab punkti kommisjoni ettepanekus wastu wõtta. Rahwuslaste ja parempoolsete häälte enamusega wõetakse ettepanek oktobristide wastu olekul wastu.

Purischkewitsch terwitab hääletamise tagajärge hõiskamisega.

Ruttu ja kärata wõetakse hulk punktisid kuni 11 punktini kommisjoni ettepanekus wastu.

Kell wiis algatakse ühiskondliste pankade seaduseprojekti harutamist.

Seaduseprojekt wõetakse kommisjoni ettepanekus wastu.

Oppositsioni erakorraline teadaandmine.

Enne koosoleku lõppu loeb P. N. Miljukow rahwawabaduse erakonna, progressistide, muhamedlaste ja Poola kolo nimel järgmise teadaandmise ette:

„Käesolewa olewa seaduse seaduseprojekti riigiwolikogusse andmise puhul näidati oppositsioni poolt, et seaduseprojekt Soome maapäewa õiguste rikkumist tähendab ja Soome õiguste aluseid mineme tahab pühkida. Riigiwolikogu läks nendest teadaandmistest mööda. Ja riigiwolikogu enamus näitas, et ta kulturilise rahwa õiguste rikkumise projekti peale kui tühja wormiäitmise peale waatas. Kommisjoni esimees soowitas kaastöötajatel kiireste töötada. Kommisjon algas sellest, et ta Soome maapäewa otsust ära ei oodanud. Soome projektile wastuwaidlemised wõeti „organiseeritud waikimisega" wastu, mida ainult siis lõpetati, kui tarwis oli neid parandusi tagasi lükata, mis ministrite nõukogus ette wõetud, seaduse projektile tahesi ta esialgset kuju anda. Kaid enamus läks weel kaugemale. Walitsuse projekti 2-ne §. mis Soome konstitutsioni Wene seaduseandliste asutuste alla seab, muudeti „üleriiklise seadusandluse" punktiks, ühes õhusõidu ja telefonidega. Kui waieluste käik ära näitas, et kommisjon Soome siseasjad küsimused, näituseks kooli asjandus, Wene seaduseandliste asutuste kätte annab, siis arwas oppositsion oma kommisjonis oleku täitsa asjata olewat ja lahkus kommisjonist, et projekti wastast wõitlust riigiwolikogu üleüldistel koosolekutel edasi pidada.

Kuid riigiwolikogu enamus andis mõista, et siin niisugused wõitluse abinõusid tarwitatakse. Kõige esiteks wõeti „rutulisus" wastu ja seaduseprojekt, mis asutawat iseloomu kannab, seati wäikeste rutulises korras wastu wõetawate seaduseprojektidega ühe pulga peale. Waieluste kitsendamine, koosolekute pikendamine, nende arwu suurendamine, — kõik see tunnistab enamuse sihtlikkust. Kuid seisukord muutus alles siis wäljakannatamataks, kui seaduseprojekti punktide kaupa harutamist algati, s. o. kui detaililine ja asjalik kriitika algas. Riigiwolikogu pahempoolsemad erakonnad lahkusiwad koosolekust, et seda silmapilku ära oodanud oleks. Kuid suurem osa oppositsioni tahtis seaduseprojekti mitmekülgset paljastamist. Niisugust paljastuse tööd hakati 26. mail peetud koosolekul peale. Aga riigiwolikogu wõttis uued kitsendused wälja. Wõeti ettepanek wastu, mis tõsise kriitika täitsa wõimatuks teeb.

„Kohustud" ja „üleriiklised" asjad wõeti kõik korraga käsile. Oppositsioni esitaja tegi ettepaneku esimest punkti, kui kõige tähtsamat mitmekül jelt läbi harutada, et en bloc harutamist takistada.

Anti kaks ettepanekut ära. Aga need ettepanekud lükati tagasi. Waieluste kitsendamine oli selle peale wastuseks. Pärast oppositsioni äraminekut wõeti see tagasi. Nõnda wiisi tegi siis enamuse osaks oppositsionil wõimataks oma ülesannet, seaduseprojekti kõlbmatust selgeks teha, läbi wiia. Edaspidiel waielustest osawõtmised ei oleks mingisugust tähtsust olnud. Niisuguses rahwa esitajatele häbistawas töös ei wõinud oppositsion osaline olla.

Ainukene wäljapeasemise tee oli: enamus wastutab oma töö tagajärjede eest.

Oppositsion arwab, et ta kõik tegi, mis ta wõimises seisab. Oppositsion näitas seaduse kardetawust, õigluseitust ja ta läbi Wene rahwuslastele ja riiklistele huwidele tulewat kahju, millega projekt põhjendada tahetI.

Projekti parandamisesi wõiwad ainult need rääkida, kes ta siisuga sugugi tuttawad ei ole. Oppositsioon täitis oma osa. Ainukene etteheide wõiks see olla, et ta liig kaua ootas ja kannatas. Seda etteheidet wõttis oppositsion sellepärast oma peale, et asja tähtsust ja wäikese kulturi rahwa olemist, kes omale inimeseioo ridades kindla koha wõitnud, kindlustada. Kõik abinõud on ära tarwitatud ja ka südametunnistus on puhas. Wõimetu kuritööd takistamast tahtis oppositsion selle peale üleüldist tähelepanemisi pöörata ja kuritööst osawõtjaid häbi märgi alla panna."

Koosoleku lõpp kell 6,30 min. Järgmine koosolek täna.

Telegrammid.

(Peterburi telegrafi agenturilt.)

28. mail.

Plotskist. Plotskist Rõbini saadetaw raha rööwiti 12 wersta kaugusel Belskist ära. Rööwlite kätte langes 55,599 rubla. Posti saatetuse wahid on kõik ära tapetud.

Berliinist. Teisel ja kolmandal lugemisel wõttis maapäew tsiwil lehe kõrgenduse eelnõu sotsialistide wastu olemisel wastu.

Peterburist. Krasnoe Selos wõeti artelschtshik Batuiow kinni. Tema käest on 40,680 rbl. ära wõetud.

Odessast. Kolm organisatsioniliiget, kes teiste eest küpsuse tunnistuse kätte saamiseks eksamid tegiwad, on kinni wõetud. Nende hulgas on ka üliõpilasi.

Peterburist. Wene pealinna kadettide leht „Retsh" on 500 rublaga trahwitud.

Roomast. Awelino ja Potenzi maawärisemisel kahjusaanutele on kuningas 50,000 liirei annetanud.

Haagist. 89 riiki on teatanud, et nad rahwuswahelisest konwerentsist osawõtawad. Harutuse all on rahwuswaheline wekseli õigus. Konwerents awatakse 10. juunil.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja M. Antje.

Eestimaa Rahwahariduse-selts.

Pühapäewal, 30. mail 1910. aastal. Näituseplatsil wakfali juures.

Rahwa-pidu.

Eeskawa: 1) [illegible] sõjawäe muusikakoor. 2) Ühendatud kooride kontsert hr. Bergmoni juhatusel (üle 200 laulja). 3) Kõne; „Kunst ja [illegible]", pead kunstnik K. [illegible]. 4) Mandoliinide kontsert hr. Klementi juhatusel. 5) Ilulugemine, hr. A. Kuuskmann. 6) Tants (algab kell 7)

Peale selle wäga mitmesugused ja huwitawad rahwamängud ja lõbustused [illegible].

Piletid müügilehtedel.

Sissemineks aeda ja näitehoonesse 20 kop., lastele 10 kop.; tantsupilet 20 kop.

Hakatus kell 2 p. ajal. **Eestselts**

Wäike-Maarjas, Müürikul.

Teisel Nelipühi pühal, 7. juunil s. a.

22 koori, üle 400 tegelase kaasaitamisel.

Pidupäew.

Kawa:

1) Cand. jur. J. [illegible] kõne.
2) Ühendatud kooride kontsert hr. S. Lindpere juhatusel, Tartust.
3) Üksikute kooride laul.
4) Näitemäng: „**Ordumeister**", J. Liiwi 4 järguline kurbmäng.

Hakatus kell 2 p. l.

Pidu [illegible] läheb Wäike-Maarja uue [illegible] ja [illegible].

Pidutoimekond.

Riia Kommerts-panga

Tallinna osakond

Wene uul. Postimaja wastas.

Põhjuskapital 5.000.000 rubla, tagawara kapital 1.225.000 rbl. müüb ja ostab igat seltsi wäärtpabereid.

Kupongid ja wäljaloositud paberid maksetakse wälja.

Wõtab wõidulooside paberite kinnitamiseks wastu.

Niisama wõtab ka kõiksugu wäärtpaberid hoiule ja laenab wäärtpaberite wasta raha. Wõtab raha määratud aja ja jooksewa arwe peale wastu. 2337-88

Agentisid

tarwitatakse kohe terwe Wenemaa jooks kõige uuema Wenemaa süsteemiga kasulikkuste täiendustega auru ja kerilikute katla objude [illegible] müümiseks. Terwes ilmas patenteeritud. Kümne igat seltsi kõwast põlewest materjalist. [illegible] ja [illegible] peale waatamata. Kasu 10—30%. [illegible] Wõib igat seltsi katlate juures [illegible]. Walmiwa patendid tööstuse peale on müüdud [illegible] igal pool. [illegible] Wene ehk Saksa keeles [illegible] aadressil: С. Петербургъ, Невскій пр. 52, кв. 11. Генеральное Представительство топокъ „Кэб" системы Рогкусъ. Оскаръ Палаковасъ М. вК. Сйб 63492

Tiiskute haiguse wastu — **wõitlemise selts Eestimaal.**

Hoolekandmise koht

(Wene uul. nr. 23. Polikliinikus) maksuta järelwaatamine ja nõu andmine [illegible].

Wastuwõtmise tunnid: kuni 1 juunini, niisama kui [illegible] igal laupäewal kell 6—8 õhtul. **1. juunist kuni 1. septembrini** igal kesknädalal kella 6—8 õhtul.

1. septembrist peale igal kesknädalal ja laupäewal kell 6—8 õhtul.

24 tunni asemel 192 tundi.

Uur, mis 8 päewa jooksul 1 kord sai üles keerata, maksis enne **15** rbl. ja mitte igaühel ei olnud seda wõimalik muretseda, nüüd maksab ta aga ainult **5** rbl. Üks suuremaist ja tuntawamaist uuriwabrikutest terwes Europas, soowis, et see uur kõigile kättesaadaw oleks ja uuri mehanismuse täiendamisele tähtsik olles, määras niisuguse odawa hinna. Uur on mustast terasest 192 tundi sees 1 kord üles keerata, on wäga ilus ja käib kindlawa pendliga. Anker mehanismus. Ilma wõtmeta üles keerata. Hind ainult 5 rbl., 2 tükki 9 rbl. 50 kop. Niisamasugune hõbe 84 pr. 8-päewalise üleskeeramisega uur 9 rbl. 50 kop., 2 tükki 18 rbl. 50 kop. Kuni 4 uuri saatmine 40 kop., Siberisse 75 kop. Saadan wälja järelmaksu peale ja ilma ettemaksuta. Wastutus 6 aasta peale. Kui uur ei meeldi, saadan raha tagasi. [illegible] Amerika kullast kett ühes brelokiga 75 kop. ja 1 rbl. 50 kop. 2-kordne 2 rbl. 50 kop. Adress: Экспортн. домъ II. ШТРУММФЕЛЬДЪ. Варшава. Св. Креста №45, отд. 17. Adressi [illegible] wälja [illegible] ja kõwasti kawääri ehk kaardi peale kleepida. [illegible] 2408 MuKo B34245

Alandatud hindadega

soowitab

Kunst La Fertè kwarts
Naksos Shmirgel } **weskikiwisid.**

Materjali weskikiwide peale walamiseks. **Jonsdorfi weskikiwisid, weskiwärkisid** ja **walmis weskikiwisid.** **Rootsi naftamootorisid** jne.

J. E. Maultzsch.

Rootsi plats, Sõreb nr. 13, Tallinnas.

Huwitaw uudis!

Wahetuseks kulduuride wastu mis 200 rbl. maksawad soowitame meie uuri „Setsessia" mis oma wälimuse ja toreduse poolest kulduuridest taha ei jäe. Uuri kere on õhukene hõbedabla pakilne ehk uuest Ameerika kullast mis kunagi oma esialgset wäljanägemist ei kaota, algupäraliste wäljapressitud lille kujutustega (waata pilti). Uur „Setsessia" eraldab ennast teistest uuridest oma õige kergusedralise toreduse ja kunstilise wäljaõõtamise poolest; kiwide peal käib ja 40 tunni jooksul 1 kord ülesse keerata, hind 3 rbl. 75 kop., 2 tükki 7 rbl. Niisamasugune naiste uur 4 rbl. 75 kop. Hinnata antakse ligi tore kett uuest kullast, breloki ja [illegible] kaitseks. Saadetakse wälja minuti peal järelproowitud uurid järelmaksu peale ja ilma ettemaksuta. 6 a. peale wastutus. Kui uur ei meeldi, saadan raha tagasi. Saatmine kuni 2 uuri pealt 40 kop. Siberisse 75 kop. Adressi palume [illegible] ja kõwasti kawääri ehk kaardi peale kleepida. Adress: Экспортн. домъ II. Штрумфельдъ. Варшава. Св. Креста 45. Отд. 17.

M. u Ko B 38896

Kontsertaed Kadriorus.

Laupäewal, 27. mail kella 9—12 õ.

Kontsert

[illegible] polgu orkestri poolt, kapellmeister Grimmeri juhatusel.

Sissemineks 15 kop., lapsed prii.

Igapäew lõunasöögid saadawal, ka [illegible].

Aurulaewade sõidud:

Peterburisse:

Igal neljapäewal ja pühapäewal p. l., peale selle on weel aurulaewastu erakorralisteks tarwitusteks saada.

Helsingisse:

Igal reedel kell. 10½ hom. tagasisõit laupäewadel kell 1 l.

Riiga:

Igal kesknädalal ja laupäewal kell 9 hommikul.

Haapsalusse ja Kuresaarde:

2 korda nädalas.

Narwa:

Igal kesknädalal kell 3 p. l.

Kärdlasse:

(Hiiumaale) Igal laupäewal kell 11 e. l.

Naissaarde:

Igal teisip. ja neljapäewal kell 10½ laupäewal kell 7 p. l. pühapäewal kell 9½ e. l. (sõidu plaani järele). Sõidud algawad 16. mail.

Kolga-Tsitre:

niisama ka

Wulsi, Prangli, ja Kaberneeme:

igal esmaspäewal ja reedel kell 7 hommikul.

Etenägematta muudatused on lubatud.

Carl F. Gahlnbäck.

Wõtan haigeid wastu,

iseäranis silma, naha, suguosa ja sisemist haigusi.

Kõnetunnid kella 10—11 e. l. ja 4—6 p. l. Harju uul. nr. 34.

469 **Dr. med. O. Pallop.**

Wõtan naha- ja suguhaigeid wastu. Kõnetunnid igapäew kella 9—11 e. l., 4—5 p. l. ja 8—½9 õhtul, wälja arwatud pühapäewad ja laupäewaõhtud. **Harju uul. nr. 46,** Smirnowi majas, Niguliste kiriku wastas.

Dr. K. Lüüs.

Naskejalgsetele

ja

mahasaajatele

annab [illegible] nõu ja abi. Asjatundlik rawitsemine. Tarwilisel korral [illegible] saladuseks

Ämmaemand

J. Muscat.

Narwa maanteel nr. 26.

Ämmaemand J. Kalle

S. Tartu maant. nr. 35, krt. 9, Seegi wastas. Abitarwitajatele asjatundlik abiandmine. Linna maestre [illegible] 1. homm. l. 8—9. Dienbu[illegible]: Olin 6 aastat maakihelkonnas [illegible].

Elan nüüd

Suurel Tartu maant. Langebergi majas nr. 4. Wõtan kõiksugu haigeid, iseäranis naha- ja suguosahaigeid (süfilis) wastu kella 9—11 e. l., kella 2—5 ja 7—9 p. lõunat

Dr. J. Israelson.

M. J. Kõrts,

Liiwalaia uul. nr. 9, krt. 2.

palwekirjasid

ja kõiksugu kirjatöösid kohalikkude keelte peal: nii kui ostu ja müümakontrahtisid, korraldab päranduse ja abielulahutamiseasju jne. annab nõu ja juhatust kõigis kohtuasjus. Toimetab linna majade ja talukohtade müümist. Töö on asjatundlik ja korralik, hinnad odawad.

Palwekirjasi

kirjutatakse asjatundlikult A. Leitbammeli kirjatööde kontoris, Kullasepa uul. nr. 8. Seesamas toimetatakse ka majade, kruntide ja talukohtade müümist ja ostmist, kui ka [illegible] peale. 2465

Saksa ning Prantsuse keele suwised

kursused.

Teorias ning kõnelemise praktikas. Ülesandmisi wõetakse wastu igapäew Uuel uul. nr. 30, krt. 1, kella 7—8 õhtul. Kursuste awamine 1. juunil s. a. **J. Lipp.**

Gymnaasiumi VIII kl. õ. [illegible]

annab odawalt tundisid

Witterh[illegible] uul. nr. 32, krt. 8.

Osanikku

3—5 tuhande rublaga, naiste- ehk meester[illegible] [illegible] tarwis. Adr. s. l. t. „Compagnie" all ära anda.

Noormees

16-aastat, hästi terwe, soowib maal kellegi põllumehe juurde tööle hakata. Küsida Aleksander Newski kooolimajas, Riia uul. nr. 15.

Ausat ja tubli

töötegijat

tarwitab rät.-epm. liter **G. Tril**, Niguliste uul. nr. 2, krt. 1.

Rodareid ja rattapuid

ostetakse hea hinna eest Liiwalaia uul. nr. 30, tõllasepa juurdes.

Kapsa ja teisi juurwilja

taimi

müüdakse odawalt Tallinna merewäe roodu juurewilja aias Luiwa uul. nr. 34.

Juhtumisi kombel

pehme mööbel

müüa Raiskaruli uul. nr. 14, k. 2

Odawalt müüdakse:

pruugitud sugu sohwa, sohwalaud, [illegible], odawad puu- ja rautwoodid ja suur trümoo peegel 9 ja'ga kõrge, 3 ge odawalt. Suur [illegible] uul. nr. 18 [illegible].

Jalgratta

latern

(carbidiga põlew) on müüa Liiwalaia uul. 12, krt. 18.

Kleidi- ja bluuseriideid,

willa- ja siidi ja puuwillast odawa hindadega

soowitab

H. Kröger.

Pikal uul.

Oma töötoas [illegible]

müütsisid

täiskaswanutele ja lastele soowitab odawad lõõsner W. Raud, Wana Posti uul. nr. 3, Harju uulitsalt teine maja.

---

3 noort hoowikoera

on müüa. Küsida Luisentali uul. nr 8 krt. 2.

Hästi hoitud meester

jalgratas

on odawalt müüa Schiini uul. nr 8, krt. 11.

Maadale ruut suwituskohta

„Tanino mõisat"

15 minuti tee Raiwola jaamast mööda Soome raudt. 5400 desjat. Ilus mets. Terwisele hea ja ümbruskonna poolest ilus. Kõik wõimalused ka talwel elamiseks. Maksutingimised wäga head. Wähese rahaga wõib ka suwemaja ehitada. Hind maatükil 50 rbl. peale. Teatust saab „Tanino" mõisa kontoris: Невскій проспт. д. Зиверса, тел. 135 39 ehk „Tanino" mõisa kontoris ст. Раивола. 2297 MuKoCII 656912

Ilmus trükist

Rahukohtu

uuhtluse seadus.

Adwokat J. Karlson'i tõlkes. Hind 50 kop. „Teaduse" kirjastus, Tallinnas.

Majad,

kruntid ja **talukohad** on heade tingimistega müüa A. Leuchmme [illegible] kirjatööde kontoris, Tallinnas, Kuldsepa uul. nr. 8

Servus,

Ehk ainult walgetes toosides, kõige parem saapamääre, teeb naha peal läikiwaks pehmeks ja weekindlaks. Lubzynski ja Ko. wabr. Peaesitaja ja ladu Gustaw Rosenthali juurdes. M. u. Ko. B. 28434 9917 Lodz.

E. Silbergi

puusärgiäri

Suurel Karja uul. nr. 18, Tallinnas, Telef. 530.

soowitab

puusärkisid

kõige lihtsamast kuni kõige toredamani. Metallpärgasid, pärgade karbisid, surnukuubesid, kingi, sukki, surnupesu,

Kõiksugu puusärgiehteid,

narmaid, tapsusid, puusärgi lehtwisid ja jalgu jne. 2335

Laulupidule tulijatele tähelepanemiseks!

Ilusad pildid

ja

suurendused walmistatakse Teile ruttu

päewapiltniku

A. Winnal'i

juures

Tallinnas Niguliste uul. nr. 14

Hinnad algawad: 12 wisitpilti 3 rbl., 12 kabinetpilti — 6 rbl.

J. Bernsteini nahakauplus,

Karja wärawas nr. 20,

Tallinna klubi majas,

soowitab oma suures tagawarast kalla- ja pintsliinahka, sääresid, wooresid, kinga ja kamassi pealseid meeste ja naisterahwastele kroom ja schewro nahad mustad ja pruunid. Kõiksugu raamatuköitjate ja naiskingsepade tarwitusi, nahalakki, gummikalossid jne.

Hinnad odawad ja kaup hea.

Jällemüüjatele head protsendid.

Laulupidu cinelaud

pakutakse

reedel 28. mail s. a. kell 9 õhtul „Estonia" ruumides enampakkumisteel müüa. Igaüks pakkuja peab enne pakkumist 200 rbl. kautsjoni sisse maksma. Lähemaid teateid wõib „Estonias" teatri juurdes saada.

Haruldasest laulupidust

jäädawat mälestust

pidupildid, lauluwoori ehk üksikud ülesõtteid soowiwad paljud endile saada.

Juhin pidu kaastegelaste, laulukooride ja seltside tähelepanemist selle peale, et minu töö! da ka laulupidu ajal tahti on.

Paljud soowiwad rohelises üleswõtmist.

Neil on minu töö'eja juur [illegible] ilus aed lahteks tarwitamiseks täerär st. Publikumi soowid ka püütakse igapidi wastu tulla.

Austades päewapiltnik

G. Oskar.

W Karja wärawas [illegible] Uue turu juures.

Soowitan oma suurest ladust

kõige tugewamaid

tsemendist haunakastisid

lastele, täiskaswanutele ja 2 inimese jaoks.

Wastutus 10 aastat.

Niisama ka **granidist** ja **marmorist**

monumentisid

(ristisid).

H. Arbon,

Kopli uul. nr. 4.

Juurus wõtab „**Wirulase**" ja „**Oiguse**", peale tellimist wastu

hr. **Joh Gerber.**

Wäike-Maarjas

wõtab

„Wirulase" ja „Oiguse"

tellimist wastu

hra. **W. Lurich.**

Welises wõtab

„Wirulase" ja „Oiguse"

peale tellimist wastu 801

hra **J. Limberg.**

Laitses

wõtab

„Wirulase" ja „Oiguse"

peale tellimist ja kuulutust wastu

kohaomanik hra Gefrie.

Raplas

wõtawad

„Wirulase" ja „Oiguse"

peale tellimist wastu hra **Rõsafeldt Ostuühisuse poes** ja hra **Rumberg J. W. Gorbatshewi poes.** Seal samas saawad 2 korda nädalas ilmuwat „**Wirulast**" ja „**Oigust**" **ilma postirahata** järgmised wallad ja mõisad: Järwakandi, **Kodila, Kehtna Kuusiku** ja **Raikküla.**

Lihulas

wõtab

„Wirulase" ja „Oiguse"

peale tellimist wastu.

J. Wanajani raamatukaupl.

Esimene Wastastikune Elukinnitusefelts.

Põhikiri on 1 märtsil [illegible] Kõrgekõrgemalt poolt kinnitatud (Ainus selts Wene riigis).

Selts annab oma liikmetele kõige kasulikumad tingimised ja on peale selle iga tuhande rubla peale 5—7 rubla aastas wähem maksta kui teistes aktsiaseltsides, ja on:

1) **Ainus selts** kõige wäiksema aastamaksuga.
2) **Ainus selts**, kes juba kahe aasta pärast Polisside peale laenu annab.
3) **Ainus selts**, kelle Polissi õigused pärast teise aastamaksu ärasmaksmist enam kaduma ei lähe.
4) **Ainus selts**, kes juba kahe aasta pärast Polisside wäljaostmin ja redutseerimist lubab.
5) **Ainus selts**, kelles Polisside tagasiostmine ja redutseerimine kahewõrra kõrgem on kui aktsiaseltsides.
6) **Ainus selts**, kes kinnitamist ka ilma tohtri tunnistuseta wastu wõtab.
7) **Ainus selts**, kelles kõik kinnitajad kõikide kinnituste plaanide järele ka lastekinnituse seltsi kasust täieliselt osa wõtawad mitte nii kui aktsiaseltsides, kus ainult 5% jagatud saab.
8) **Ainus selts**, millel igal kinnitajal seltsi asjaajamise juures osawõtmise õigus on. niisama ka õigus seltsi walitsusesse ja teema [illegible] komisjoni walitud saada.
9) **Ainus selts**, kes [illegible] juba 100 rublast saadik wastu wõtab [illegible] ka wõimalik on igaühel ennast kinnitada.
10) **Ainus selts**, kus kõik tagawara premiate raha ainult [illegible] walitsuse wastutuse all hoitud ja puutumata seisab.

Peawalitsus Harkow's, Nikolai platsil nr. 18.

Põhjuskirjad ja [illegible] saadetakse wälja:

Balti jaoskonna walitsus: Riias, Aleksandri uul. nr. 28 ja **Tallinnas: Peaagent hr. Soosaar, Karja wärawas.**

Kõik lähemaid teateid saada wõib postkaardiga järele küsida kus peal oma wanadus ja täielik adress nimetada tuleb.

Pangamaja Hoepener & Ko.

Tallinnas, Harju uulitsal nr. 33 (uues majas).

Ostab ja müüb iga seltsi wäärtpaberit.

Maksab kupongid ja wäljaloositud paberid wälja.

Wõtab wäärtpaberid hoidmiseks wastu.

Laenab wäärtpaberite wastu raha.

Wõtab raha sissepanekuid wastu, jooksewal arwel ja aasta peale.

Moskwa linnas 1871 a. asutatud **tule wastu kindlustamise selts**

Wolga

wõtab tule wastu kinnitusi majade, mööblite, igasugu kaubakraami j. n. e. wastu

Agent **Hermann Schmidt**

Wahjeli uul. nr. 8a Jakobsoni m. **Telefon nr. 193.**

G. Tuisu

raamatu- ja kirjutusmaterjali-kauplused

Tallinnas S. Pärnu maanteel nr. 8 Kalpuse majas ja Uuel turul nr. 50,

tagawara ladu Falkpargi uul. nr. 2, krt. 6.

soowitawad kirjanduse sõpradele kõiksugused

Eesti keele raamatuid, mis aga iganes on ilmunud. Raamatukogudele ja lugemisseltsidele kõige täielikum walik, ühes teaduslikude ja kooli-raamatute tagawara iseäranis rohke ja hoolega korraldatud

Kirikulauluraamatuid müün mina ikka endiste odawamate hindadega, sellest hoolimata, et lauluraamatute hinda nendede poolt 10—20 kop tüki pealt kõrgendati, seepärast [illegible] korda täks hinna kõrgenduse eeli suurt hulka raamatuid üles osta

Koolilaste tarwitusi odawalt suures walikus, nagu: õpperaamatid, sulepeid, suligi, beltrid, tindisid jne., post- ja kirjutuse-paberit, tuwärid, illurabasid j. m.

Pilt-postkaardid kõiksuguste mustrite järele ja kõigi aegade tarwis: sünni ja õnnistamisepäewa - kaardid, kokade piltide ja nädalanimedega, raamatukaardid wäga ilusate mustritega. — Minu kaupluste eesmärgiks on odawate ja kindlate hindadega ostjat rahuloldamist teenida. See eesmärk on kõiksik nõuded ostjatele kui ka müüjale, mida üksi otsekohelt tunnistada wõin, ostja teab, kui tal tingimisega maja ei ole aega tarwita ega kiusa, maksmist karta, müüja teenib aga lõpuks kindla odawa hinnaga rohkesti müües enam. Kui kõige kõikuwa hinnaga wiisil müües. Kõik tellimised täidetakse ruttu ja korralikult, jällemüüjatele antakse kõrgedprotsendid. Kaubatarwitajate poolt lahket wastutulemist lootes kõige austusega

G. Tuisk.

Kõige täielikum seemneteladu

— — Tallinnas. — —

Riia kunstaedniku Karl Heinrich Wagneri aiawilja seemnete-äri.

Jällemüüjatele protsendid!

Abikauplus Tallinnas, Uuel turul nr. 52, ja endises turu walitsuse majas nr. 27.

Soowitab kõige paremaid ja hästi idanewaid **Liiwimaa ristikheina ja timuti** kui ka **aiawilja lille, rohu ja loomatoidu**

seemneid.

Kirjalikud tellimised täidetakse ruttu ja korralikult.

Uued **hinnakirjad** saadetakse soowijatele **hinnata.**

Iseäranis kaupmeestele kõige paremat seltsi sibulaseemet.

Austades **Riia aiawilja seemnetekauplus**

— — — **Tallinnas.** — — —

Jällemüüjatele protsendid!

Trükitud **M. Kutse** trükikojas. Tallinnas